

KOULUN JA KODIN VÄLINEN KASVATUSKUMPPANUUS

Vanhempien näkemyksiä kasvatuskumppanuudesta ja kasvatusohjaajan työstä

Emmi Sylander

Opinnäytetyö
Huhtikuu 2014
Sosiaalialan koulutusohjelma
Sosionomi (AMK)

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan koulutusohjelma

SYLANDER, EMMI

Koulun ja kodin välinen kasvatuskumppanuus

Vanhempien näkemyksiä kasvatuskumppanuudesta ja kasvatusohjaajan työstä

Opinnäytetyö 50 sivua, joista liitteitä 10 sivua

April 2014

Opinnäytetyön tavoitteena oli tuoda esiin vanhempien näkemys koulun ja kodin välisen kasvatuskumppanuuden toteutumisesta. Työssä tutkittiin miten vanhemmat kokivat yhteistyön toimivan ja missä asioissa vanhemmat toivoivat koululta kehitystä. Työssä tuotiin esiin myös kasvatusohjaajan työn merkitys vanhemmille. Tietoperustassa tarkasteltiin kasvatuskumppanuutta sekä oppilashuoltoa. Työn tulokset kerättiin kyselylomakkeiden avulla.

Opinnäytetyön kyselytutkimusosuus toteutettiin Kangasalan kunnan, Suoraman ala-asteella. Suoraman alakoulu on Kangasalan kunnassa toimiva suurin perusopetusta 1–6-luokille tarjoava koulu. Kysely suunnattiin alakoululaisten vanhemmille. Yhteistyötä tehtiin myös koulun kasvatusohjaajan kanssa, koska kyselyn avulla haluttiin saada tietoa myös hänen työnsä merkityksestä vanhempien näkökulmasta. Kyselyjä teetettiin kahdenlaisia. Ensimmäinen kysely suunnattiin kasvatusohjaajan ryhmiin tällä hetkillä osallistuville vanhemmille, joita oli luokka-asteilla 1–2 sekä 5–6. Loput lomakkeet kohdistettiin 3–4-luokkalaisten vanhemmille, joille ei tällä hetkellä ollut tarjolla ryhmätoimintaa. Kyselyjen alku oli molemmissa kyselyissä sama, ainoastaan kasvatusohjaajan työtä koskevat kysymykset olivat erilaiset riippuen siitä, osallistuiko vanhempi kyselyjen toteuttamisen aikaan ryhmätoimintaan vai ei.

Kyselyjen tuloksista selvisi että kasvatuskumppanuus toteutuu pääosin hyvin. Vanhemmat kokivat, että he saavat äänensä kuuluviin ja kouluun on helppo olla yhteydessä. Vanhemmat toivoivat silti koululta enemmän aktiivisuutta yhteydenpidossa, jottei vastuu jää vain vanhemmille. Kasvatusohjaajan työ koettiin tärkeäksi niiden vanhempien joukossa, joille työ oli tuttua, mutta edelleenkin monet vanhemmat eivät tunteneet työnkuvaa lainkaan. Kasvatusohjaajan työ onkin saatettava kaikkien tietoon, jotta vanhempia ei aseteta eriarvoiseen asemaan.

Kasvatuskumppanuuden toteuttaminen on haastavaa muuttuvine perhesuhteineen. Jotta kasvatuskumppanuus voisi toteutua jatkossakin, tulee koulun kehittää kodin ja koulun yhteistyömuotoja niin, että vanhempien osallisuus tulee huomioitua.

Asiasanat: kasvatuskumppanuus, osallisuus, oppilashuolto, kasvatusohjaaja

ABSTRACT

Tampereen ammattikorkeakoulu
Tampere University of Applied Sciences
Degree Programme in Social Services

SYLANDER, EMMI

Early Childhood Education and Care Partnership between School and Home
Parents' Opinions about Early Childhood Education and Care Partnership and Education Counsellor's Work

Bachelor's thesis 50 pages, appendices 10 pages
April 2014

The purpose was to raise parents' opinions about early childhood education and care (ECEC) partnership. The aim was to examine the parents' experiences of co-operation and find out the issues that parents wanted the school to develop. The significance of education counsellor for the parents was also discussed. The theory is based on ECEC partnership and student welfare.

The survey was executed in Suorama primary school in Kangasala. The survey was targeted at primary school pupils' parents. Co-operation was also carried out with the education counsellor; because the purpose was to obtain information on the significance of her work from the parents' perspective. Two surveys were carried out. The first survey was aimed to parents of 1st and 2nd and fifth and sixth grades who were currently involved in the educational counsellor's groups. The second survey focused on the parents of the third and fourth graders, who currently were not offered group activities.

The results showed that ECEC partnership is realized mainly well. Parents experienced that their voice was heard and it was easy to contact the school. However, parents would have liked more activity from school for communication so that not only the parents had the responsibility. The education counsellor's work was considered important by the parents who knew about the work but there were still many parents who did not know about the job description at all. The education counsellor's work has to be brought to everybody's attention so that parents are not put in a unequal position.

Education partnership is challenging due to the changing family relationships. In order for educational partnership to be possible in future, the school has to develop their co-operation between home and school in the way so that parents' involvement is taken into account.

Key words: ECEC partnership, involvement, student welfare, education counsellor

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	5
2	KANGASALAN SUORAMAN ALAKOULU	6
2.1	Kangasalan Suoraman alakoulu	6
2.2	Kasvatusohjaaja	7
2.3	Oppilashuolto.....	10
2.4	Sosiaalityö koulussa.....	11
3	KOULUN JA KODIN VÄLINEN KASVATUSKUMPPANUUS	13
3.1	Kasvatuskumppanuus	13
3.2	Osallisuus	15
4	OPINNÄYTETYÖN LÄHTÖKOHDAT, TAVOITTEET JA TOTEUTUS	18
4.1	Opinnäytetyön lähtökohdat	18
4.2	Tutkimusmenetelmä, aineiston keruu ja analysointi.....	19
5	KOULUN JA KODIN VÄLISEN KASVATUSKUMPPANUUDEN TOTEUTUMINEN	21
5.1	Kasvatuskumppanuuden toteutuminen	21
5.2	Ryhmätoimintaan osallistuvien vanhempien näkemys kasvatusohjaajasta	26
5.3	Ryhmään osallistumattomien vanhempien näkemys kasvatusohjaajasta.....	28
6	JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA	32
6.1	Omapohdinta saaduista tuloksista.....	32
6.2	Opinnäytetyön luotettavuus ja eettisyys	35
7	LOPPUSANAT	37
	LÄHTEET	38
	LIITTEET	41
	Liite 1. Saatekirje ryhmään osallistuvat vanhemmat.....	41
	Liite 2. Saatekirje ei ryhmään osallistuvat vanhemmat.....	43
	Liite 3. Kyselylomake ryhmävanhemmat	45
	Liite 4. Kyselylomake ei ryhmään osallistuvat vanhemmat	48

1 JOHDANTO

Kodin ja koulun välinen yhteistyö on viime vuosien aikana ollut suuressa muutoksessa. Koulu instituutiona on muuttunut ja tulee varmasti tulevana vuosina muuttumaan edelleen. Koulu ei ole lapselle enää vain paikka oppia vaan koulu on paikka, jossa lapsista kasvatetaan yhteiskuntaan tulevaisuuden osaajia, hyvällä itsetunnolla varustettuja, toiset huomioon ottavia kansalaisia. Tätä päämäärää kohden kodin ja koulun tulisi pystyä yhdessä työskentelemään, yhteisten pelisääntöjen kautta. Vanhempien roolin koulun arjessa ja koulutyön suunnittelussa tulisi kasvaa. Vanhempien osallisuutta lasten koulunkäyntiin tulisi tukea yhä enemmän ja koulun tulisi olla avoin myös vanhemmille. Koulun ja kodin toimivan yhteistyön on nähty olevan suorassa yhteydessä lapsen omaan koulumenestykseen.

Käsittelen opinnäytetyössäni kasvatuskumppanuutta vanhempien näkökulmasta. Kiinnostuin aiheesta ollessani vuonna 2011–2012 mukana hankkeessa, joka käsitteli lasten ja nuorten elämänhallintaa. Hanke sai minut kiinnostumaan osallisuudesta ja sen merkityksestä. Halusin tuoda esiin osallisuuden ja yhteistyön merkityksen koulumaailmassa, koska koen koulun olevan isossa roolissa lapsen tulevaisuuden kannalta. Jo alakoulussa lapsen elämään luodaan pohjaa, joka voi onnistuessaan kantaa lasta pitkälle. Tämän pohjan luomisessa koulun ja vanhempien yhteistyö ja avoimen kommunikoinnin merkitys kasvaa erityisesti.

Miksi valitsin vanhempien näkökulman kasvatuskumppanuuteen enkä esimerkiksi lasten? Halusin tuoda esiin sen tahon ääntä, jonka osuus kasvatuskumppanuudessa merkitsee lapselle ehkä vielä enemmän kuin koulun – lapsen omien vanhempien. Vanhempien äänen esiin tuominen kertoo paljon kasvatuskumppanuuden tilasta. Instituutioiden kuten koulun on helppo määrittää, että he ammattilaisina toteuttavat kasvatuskumppanuutta, mutta asiaa ei välttämättä osata katsoa vanhempien silmin. Ellei nähdä miten kasvatuskumppanuus näyttäytyy vanhemmille, ei ehkä nähdä, miksi yhteistyö on haastavaa tai missä olisi kehitettävää. Kun vanhemmat saadaan mukaan kasvatuskumppanuuteen ja sitä toteutetaan kaikille suotuisin menetelmin, on lapsenkin mahdollista saada siitä paras mahdollinen hyöty. Samalla saadaan tuettua lapsen omaa osallisuutta itseään koskevissa asioissa. Vanhempien näkökulman pyrin tuomaan esiin tekemäni kyselyn avulla, johon vanhemmat saivat vastata.

2 KANGASALAN SUORAMAN ALAKOULU

Luvussa kaksi kerron työelämäyhteistyöstäni, Kangasalan Suoraman alakoulusta. Tein yhteistyötä koulun kasvatusohjaajan kanssa, jonka työnkuvaa avaan tässä luvussa myöhemmin. Kasvatusohjaajan työ liittyi opinnäytetyöhöni tiiviisti, koska opinnäytetyön avulla halusin selvittää vanhempien näkemystä kasvatuskumppanuuden toteutumisesta koulussa sekä millaisena vanhemmat näkevät kasvatusohjaajan työn merkityksen. Kasvatusohjaajan työ on osa oppilashuoltoa. Tästä syystä kerron luvussa myös oppilashuollosta, sillä oppilashuollolla on iso rooli kasvatuskumppanuudessa. Opinnäytetyöni aiheeseen ja sen rajaukseen palaan opinnäytetyössäni vielä myöhemmin luvussa neljä. Käsittelen luvussa neljä myös opinnäytetyöni lähtökohtia ja tavoitteita sekä toteutusta.

2.1 Kangasalan Suoraman alakoulu

Työelämäyhteistyötahoni oli Kangasalan kunnan yksi alakouluista. Kyseessä oli Suoraman koulu. Tein opinnäytetyötäni yhteistyössä suurimmaksi osaksi heidän kasvatusohjaajan kanssa. Mukana yhteistyössä olivat myös Suoraman alakoulun oppilaiden vanhemmat, jotka vastasivat teettämäni kyselyyn. Opinnäytetyössäni tutkin koulun luomaa mallia kasvatuskumppanuuden toteuttamiseksi. Vanhempien mielipiteen esiin tuomisen avulla pyrin selvittämään, oliko koulu pystynyt luomaan sellaisen ilmapiirin ja sellaiset toimintamallit, että myös vanhemmat kokivat ne toimiviksi ja kasvatuskumppanuutta tukeviksi.

Suoraman koulu on Kangasalalla sijaitseva alakoulu, jossa tarjotaan perusopetusta 1-6-luokkalaisille. Se on Kangasalan suurin perusopetusta tarjoava koulu. Koulun toiminta-ajatuksena on tukea oppilaita ja kasvattaa heistä itsetunnon tunteita nuoria. Koulun toimintamallilla halutaan tukea yhteisöllisyyttä sekä luoda ilmapiiri, jossa arvostetaan työntekoa ja tarjotaan oppilaille monipuoliset mahdollisuudet toteuttaa itseään. Koulu haluaa, että jokaisen lapsen sekä aikuisen olisi mukava tulla kouluun. Suoraman koululla toimii myös vanhempainyhdistys sekä oppilaskunta. Koulussa on käytössä KiVa-kouluohjelma. (Kangasala 2014.)

KiVa-kouluohjelma on rekisteröity kiusaamisen vastainen toimenpideohjelma, johon koulut voivat halutessaan liittyä mukaan. Ohjelma on tehty yhteistyössä Turun yliopiston sekä Oppimistutkimuksen keskuksen kanssa. Sen on rahoittanut opetus- ja kulttuuriministeriö. Rekisteröidyttyään mukaan ohjelmaan koulut saavat itselleen materiaalipaketin sekä muita ohjelman käyttöön liittyviä palveluita, joihin kuuluvat mm. laatusuosituksset, joiden perusteella koulu voi arvioida oman ohjelmansa toteutumista. Suomen perusopetusta tarjoavista kouluista mukana on jo lähes 90 %. (KiVa Anti-Bullying Program 2012.)

2.2 Kasvatusohjaaja

Kasvatusohjaajan työ Suomessa on uutta ja tällä nimikkeellä työskenteleviä on vain muutamia. Tietoa kasvatusohjaajan työstä oli vaikea löytää eikä yhtenäistä työnkuvaa ole luotu. Perheryhmäkoti Mansikkapuiston internetsivuilta löytyy kuvaus kasvatusohjaajasta ja hänen työstään. Koulutukseltaan kasvatusohjaaja on sosionomi (AMK) ja vastuualueinaan hänellä mainitaan olevan perheen kanssa tehtävä työ, nuoren/lapsen ja hänen perheen tilanteen arviointi sekä työskentely paikan lasten ja nuorten kanssa. (Mansikkapuisto Oy. 2014.) Aiheesta ei myöskään löytynyt opinnäytetöitä. Stadiassa oli toteutettu hanke, jossa koulun vanhempainryhmillä oli haettu vanhemmuutta tukevaa toimintaa. Tämä oli hyvin samantapaista, jota Kangasalan koululla kasvatusohjaaja toteutti. Ryhmillä oli haettu vertaistukea sekä uusia näkökulmia ja voimavaroja vanhemmuuteen, samoin periaattein kuin nyt Kangasalalla toimivat ryhmät hakevat. (Pesonen 2006, 81.) Itse kuvaisin omien havainnointien perusteella kasvatusohjaajan työtä Kangasalan koululla hyvin samalla tapaa kuin Perheryhmäkoti Mansikkapuisto omilla sivuillaan, vaikka toimintaympäristö onkin erilainen. Osallistuin yhtenä päivänä kasvatusohjaajan päivään seuraamalla hänen työskentelyä koululla. Päivä koostui lasten kanssa tehtävästä työstä, jota tehdään yhteistyössä koulun ja kodin kanssa. Työ sisälsi paljon arviointia ja havaintojen tekoa, mutta myös konkreettista lasten kanssa tekemistä ja sosiaalisten taitojen opettamista. Perheiden kanssa tehtävää työtä päivän aikana toteutettiin mm. kerhotoiminnan kautta, joka oli suunnattu koko perheelle.

Haastattelin Kangasalan Suoraman koulun kasvatusohjaaja Minna Lahtea liittyen hänen työhönsä. Minna kertoi työn saaneen alkunsa puhtaasti omasta kiinnostuksesta. Hän oli lukenut muutaman opinnäytetyön, jossa käsiteltiin aihetta sosionomi koulussa ja toivoi

päästä itse koittamaan, kuinka homma käytännössä voisi toimia. Vakinaista kasvatusohjaajan työ Suoraman ala-asteella on ollut 1.8.2013 alkaen. Tärkeimmiksi työtehtävikseen hän kuvasi oppilaiden syrjäytymisen ennaltaehkäisyn sekä luokkien ryhmyttämisen. Hän kuuluu myös oppilashuoltoryhmään, jonka toimintaa avaan tämän luvun lopussa. Kasvatusohjaaja tapaa oppilaita tarvittaessa myös kaksin, mikäli oppilaan tilanne tätä vaatii. Osaksi työtä kuuluu myös ryhmien pitäminen, sekä oppilaille että vanhemmille. (Lahti 2014.) Näitä ryhmiä kuvaan tässä luvussa myöhemmin. Kasvatusohjaajan työ on mielestäni suurelta osin ohjaajana olemista erilaisissa tilanteissa ja erilaisille ryhmille sekä yksilöille. Kasvatusohjaaja tekee yhteistyötä vanhempien kanssa tiiviisti niissä tilanteissa, joissa oppilaan tilanne sitä vaatii. Opettajat ovat myös mukana tässä yhteistyössä. Toisinaan vanhemmat ottavat itse yhteyttä kasvatusohjaajan, jos heille nousee huolta lapsen koulunkäyntiin liittyen. (Lahti 2014.)

Kangasalan Suoraman ala-asteella kasvatusohjaaja järjestää lapsi-vanhempikerhoa ja vanhempainpiiriä. Näissä ryhmissä kasvatusohjaaja toimii ohjaajana. Kuvailen ryhmien toimintaa kasvatusohjaaja Minna Lahdelta saamieni vastauksien perusteella. Olin myös itse osallistumassa lapsi-vanhempikerhoon 10.12.2013 ja tein omia havaintojani ryhmän toiminnasta. Kasvatusohjaajan pitämien ryhmien tavoitteena on mielestäni tukea yhteisöllisyyttä ja tarjota vanhemmille mahdollisuus tavata muita vanhempia sekä tutustua toisiinsa ja näin rakentaa omaa verkostoa. Lapsi-vanhempikerho tarjoaa lapsille mahdollisuuden nähdä ikäisiään, sekä tehdä asioita yhdessä vanhempiensa kanssa. Mielestäni ryhmät voivat parhaimmillaan toimia vertaistukena samassa tilanteessa eläville perheille.

Lapsi-vanhempiryhmässä lapset pääsevät tekemään asioita yhdessä vanhempiensa ja toisten perheiden kanssa. Koulussa tarjotaan paljon erilaista tekemistä lapsille, mutta harvoin vanhemmille annetaan mahdollisuutta olla mukana harrastamassa ja tekemässä yhdessä lastensa kanssa. Ryhmä sai alkunsa kasvatusohjaajan ja koulunkäyntiavustajan yhteisestä ideasta tarjota vanhemmille mahdollisuus tähän yhdessä tekemiseen lastensa ja toisten perheiden kanssa. (Lahti 2014.) Pääsin itse mukaan tämän ryhmän joulun alla järjestettyyn kertaan. Oli mukava nähdä, kuinka paljon perheitä paikalle saapui. Mielestäni ryhmä oli hyvä paikka saada myös mallia siitä, kuinka oman lapsen kanssa voi toimia, jos vanhempi koki keskinäisessä vuorovaikutuksessa haastetta. Paikalla oli sekä äitejä että isejä. Yhteisöllisyyden tuntu oli ryhmässä läsnä. Mukana järjestelyissä oli myös luokkien opettajia, joka mielestäni lisäsi yhteisöllisyyttä sekä yllirajojen tehtävää

yhteistyötä, koska ryhmä toteutui normaalin työajan ulkopuolella. Ryhmä toimi minusta hienona esimerkkinä kasvatuskumppanuuden luomista mahdollisuuksista toimia yhdessä, yhteisönä. Yhteinen aika ei rajoittunut vain lapsen koulupäivään, vaan yhdessä tehtiin myös sen jälkeen. Tilaisuus oli selvästi lapsille mieleen ja myös monessa aikuisessa huomasi suurta iloa ja innostusta yhdessä tekemiseen lapsensa kanssa. Toisaalta lapsi-vanhempiryhmässä voisi pohtia, olisiko mahdollista järjestää tekemistä, jossa vanhemmat ja lapset tekisivät yhdessä, mutta yhdessä myös vieraan perheen kanssa. Näin vanhemmat pääsisivät tutustumaan helpommin toisiinsa ja saisivat luotua omaa verkostoaan paremmin. Nyt ohjelma oli suunniteltu niin, että perheet ja vanhemmat toimivat yhdessä oman lapsensa kanssa. Tämäkin on tietysti tärkeää, mutta tällöin ryhmän asettama tavoite, jonka myös Lahti (2014) mainitsi, toisiin perheisiin tutustuminen, on hankalampaa.

Ajatus vanhempainpiiristä sai alkunsa, kun mietittiin miten vanhemmille voitaisiin tarjota riittävästi tukea tilanteisiin, joissa vanhemmilta tuli opettajalle paljon kysymyksiä liittyen lapsen koulunkäyntiin. Näin päätettiin aloittaa vanhempainpiiri, jossa vanhemmat voisivat keskustella mieltä painavista asioista keskenään, kasvatusohjaajan läsnä ollessa. Näin vanhemmat saavat parasta mahdollista vertaistukea toisilta vanhemmilta, joilla on samanikäisiä lapsia, samankaltaisissa tilanteissa ja mahdollisesti samojen ongelmien kanssa painimassa. (Lahti 2014).

Ohjaajan roolia ryhmissä kasvatusohjaaja kuvaa hyvin näkymättömäksi. Kasvatusohjaajan tehtäväksi jää lähinnä tilan hankkiminen ja ryhmän aikatauluttaminen. Ohjaaja huolehtii, että kaikki pysyvät mukana ja saavat äänensä kuuluviin. Etenkin vanhempainpiirissä kasvatusohjaajan rooli on toimia lähinnä puheenjohtajana. (Lahti 2014). Itse havainnoin kasvatusohjaajan roolia ollessani mukana lapsi-vanhempikerhossa. Ohjaaja huolehti, että kaikki paikalle tulleet saatiin koottua yhteen ja katsoi, että homma pysyi kasassa koko ryhmän ajan. Ohjaaja huolehti, ettei kukaan jäänyt ulkopuolelle ja toimi apuna tarvittaessa. Kuvaisin ohjaajaa myös tukipilariksi, ammattitaitoiseksi henkilöksi, johon vanhempien on mahdollista tukeutua toiminnan aikana. Lapsille kasvatusohjaaja oli tuttu ja turvallinen aikuinen koulun arjesta.

2.3 Oppilashuolto

Koulujen oppilashuollon avulla pyritään ehkäisemään lasten syrjäytyminen ja varmistamaan oppilaille paras mahdollisen ympäristö oppimiseen. (Lahtinen 2012, 319.) Oikeudesta oppilashuoltoon säädetään perusopetuslaissa (21.8.1998/628), jonka mukaan kaikkien oppilaiden tulee saada maksutta opetukseen osallistumisen edellyttämä, tarvittava oppilashuoltoa. Tällä tarkoitetaan oppilaan psyykkistä ja fyysistä sekä sosiaalista hyvinvointia ylläpitävää sekä edistävää toimintaa. Muut oppilashuoltoon vaikuttavat lait ja säädökset ovat opetussuunnitelmaan kirjattu oppilashuolto sekä kansanterveyslaissa (28.1.1972/66) säädetty kouluterveydenhuolto ja lastensuojelulaissa (13.4.2007/417) määritetyt koulunkäynnin tukemisen keinot. Oppilashuoltoa kehittää ja koordinoi kouluissa usein oppilashuoltoryhmä. Oppilashuoltotyöllä pyritään ongelmien varhaiseen puuttumiseen ja ennaltaehkäisyyn. Sen avulla pyritään luomaan oppimisympäristö, joka on turvallinen kaikille, ja jossa rakennetaan pohjaa välittävällä ja kunnioittavalle toimintakulttuurille. Oppilashuollon toteutumisessa ensisijaisen tärkeää on koulun ja kodin välinen yhteistyö, joka mahdollistaa toimimisen lasten parhaaksi. Oppilashuolto ei ole vain yksilön vaan koko yhteisön tukemista. Koulussa oppilashuollon toteuttaminen kuuluu jokaisen aikuisen työhön. (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2012.)

Kangasalan Suoraman alakoulussa oppilashuoltoryhmään kuuluvat kasvatusohjaaja, koulukuraattori, koulupsykologi, terveydenhoitaja, lääkäri, fysioterapeutti, hammaslääkärit ja terveydenhoitaja. Oppilashuollosta on kirjattu oma kohtansa koulun opetussuunnitelmaan, joka pohjautuu valtakunnalliseen opetussuunnitelmaan sekä Kangasalan kunnan omaan opetussuunnitelmaan. (Kangasala 2014.) Opetussuunnitelma myös velvoittaa, että kouluissa koordinoidaan ja kehitetään oppilashuoltoa moniammatillisessa yhteistyössä oppilashuoltoryhmässä (Kangasalan kunnan opetussuunnitelma 2011). Vaikka oppilashuollon toteuttaminen onkin kaikkien koulun aikuisten vastuulla, on sen kehittämistyöhön ja koordinointiin määritelty oma ryhmänsä. Oppilashuolto nähdään koulussa yksilön, luokan ja koko kouluyhteisön sosiaalista vuorovaikutusta edistävänä toiminnaksi. Oppilashuolto on jaettu Suoraman koulussa ehkäisevään, tunnistavaan sekä korjaavaan työhön. Sillä pyritään vaikuttamaan niin oppimisvaikeuksiin kuin terveydellisiin, sosiaalisiin ja psyykkisiin vaikeuksiin. Oppilashuollolla on siis laaja kenttä hoidettavanaan Suoraman koululla. Kiusaamistilanteisiin ja oppilaiden poikkeavaan käyttäytymiseen puuttuminen on osa oppilashuoltoa. Oppilashuolto on mukana selvittämäs-

sä ristiriitatilanteita, joita voi syntyä opettajan ja oppilaan ja/tai kodin kanssa. (Kangasala 2014.)

Osallisuus nousee esiin Kangasalan kunnan opetussuunnitelmassa myös oppilashuollon kohdalla. Oppilashuollolle on asetettu tavoitteeksi yhteisöllisyyden vahvistaminen. Tähän pyritään lisäämällä niin oppilaan, kuin huoltajankin osallisuutta. Oppilashuollolle on opetussuunnitelmassa asetettu sitä ohjaavat arvot, joita ovat luottamuksellisuus sekä kunnioittava suhtautuminen oppilaaseen ja hänen huoltajaansa. Näin voidaan tukea heidän osallisuuttaan koulun arjessa. (Kangasalan kunnan opetussuunnitelma 2011.) Osallisuus käsitettä avaan lisää seuraavassa luvussa eli luvussa kolme.

2.4 Sosiaalityö koulussa

Koulun sosiaalityö on osa oppilashuoltoa. Koulun sosiaalityön toteuttajaksi on nähty pääosin kuraattori, joka on tuonut kouluun sosiaalisen osaamisen (Terveystieteiden tutkimuskeskus 2012). Mielestäni koulun sosiaalityöstä puhuttaessa ei enää voida puhua vain kuraattoreista ja koulupsykologeista. Kasvatusohjaaja on tuomassa uutta sosiaalityön muotoa kouluun, jolle on tulevaisuudessa varmasti tarvetta yhä enemmän.

Koulun perustehtävänä nähdään opettaminen. Kodin perustehtävään taas kuuluu kasvataminen. Tämä on ensimmäinen ristiriitakysymys, joka tulee vastaan, kun pohditaan, milloin ja miten koulun tulee puuttua lapsen käytökseen ja ongelmiin ja osallistua kasvatukseen. Opettajat joutuvat nykypäivänä yhä enemmän painimaan opettamisen lisäksi myös oppilaiden sosiaalisten ongelmien kanssa. Ihmissuhdetaidot ovat yhä tärkeämpi osa opettajan työnkuvaa. Usein kun puhutaan varhaisesta puuttumisesta koulussa, nostetaan esiin resurssien vähyys. Koulun henkilökunta ei riitä vastaamaan oppilaiden sosiaalisiin ja psyykkisiin ongelmiin. Lapsen koulu kärsii selvästi, opetuksen tahdissa pysyminen on haastavaa, jos oppilas ei voi psyykkisesti ja/tai sosiaalisesti hyvin. Tästä syystä koulun sosiaalityön merkitys kasvaa. (Huhtanen 2007, 9–14; Wallin 2011 21–22; Pesonen 2006, 79–80.) Näen tämän kertovan siitä, että pelkkien kuraattorien ja koulupsykologien keinoin ei pystytä vastaamaan kaikkiin koulun ongelmiin vaan juurikin kasvatusohjaajan kaltaiselle henkilölle on tarvetta koulun arjessa. Koulun sosiaalityöhön tarvitaan mukaan henkilö, joka pystyy vastaamaan ennaltaehkäisevästi ongelmien syntyyn eikä ainoastaan silloin, kun tilanteet ovat jo kärjistyneet. Wallinin (2011) mukaan

koulujen sosiaalityössä on vielä paljon kehitettävää. Sille ei tunnu löytyvän paikkaa lastensuojelussa eikä opetustoimessa. Se on väliinputoajaroolissa. Ala tarvitsee sosiaalisen innovaation, joka ei ole vain kokeilua ja kauniita ideoita. Tarvitaan uusia, kestäviä ratkaisuja ja ideoita, joita voidaan vakiinnuttaa pysyviksi toimintamalleiksi koulun sosiaalityöhön. (Wallin 2011, 22–27.) Kasvatusohjaajan työstä on toivottavasti tulossa tällainen.

3 KOULUN JA KODIN VÄLINEN KASVATUSKUMPPANUUS

Luvussa kolme avaan kasvatuskumppanuuskäsitettä. Pohdin sen taustoja ja kuinka kasvatuskumppanuus vaikuttaa koulun arjessa. Tuon esiin myös lain kautta, mitä siellä on säädetty kasvatuskumppanuudesta, koulun ja kodin välisestä yhteistyöstä. Opinnäytetyöni kannalta kasvatuskumppanuuskäsite on tärkeä avata, koska juuri kasvatuskumppanuuden toteutumisesta vanhempien näkökulmasta halusin työssäni selvittää. Avaan myös osallisuuden käsitettä, ja mitä se koulumaailmassa tarkoittaa. En avaa niinkään lasten osallisuutta vaikka myös sitä sivuutan, vaan keskityn teoriassani pääosin osallisuuden nimenomaan vanhempien näkökulmasta.

3.1 Kasvatuskumppanuus

Kasvatuskumppanuuden merkitys kasvaa nykyajan koulussa entisestään. Lapsen koulussa viettämä aika on nykyaikana pidempi, kuin se on ollut ennen. Tällöin myös koulun rooli lapsen kasvatuksessa kasvaa entisestään. Toisaalta tilanne on haastava, koska nykyajan vanhemmilla ja opettajilla ei ole olemassa omasta lapsuudestaan ja nuoruudestaan valmiita malleja siitä, miten toimivaa kasvatuskumppanuutta toteutetaan, minkälaista yhteistyötä on tarpeellista olla ja missä kulkee koulun puuttumisen raja sekä mikä on kodin vastuu. Auktoriteettisuhteisiin on myös tullut nykypäivänä muutosta. Lapset ja vanhemmat eivät enää arvosta koulua samalla tavalla kuin ennen ja sen auktoriteettia ei pidetä yhtä suurena kuin se on aikoinaan ollut. (Alasuutari 2003, 25–28.) Tämä luo mielestäni opettajille omat haasteensa yhä muuttuvassa kouluilmapiirissä, jossa opettajan vaikutukset puuttua, esimerkiksi lapsen häiriökäyttäytymiseen tunnilla, ovat vähentyneet.

Perusopetuslaki (21.8.1998/628) velvoittaa koulua tekemään yhteistyötä kodin kanssa, koskien lapsen opetusta. Sen tarkoituksena on turvata, että jokaiselle oppilaalle on tarjolla omaa kehitystasoaan ja tarpeitaan vastaavaa opetusta tarvittavin tukitoimin. Perusopetuslakia on uudistettu viime vuosina ahkerasti. Viime vuoden lopussa lakiin lisättiin oma pykälänsä, jossa määritetään osallisuutta ja oppilaskuntaa koskevat säädökset. Lakiuudistuksen mukaan vanhemmat ja lapset tulee ottaa mukaan suunnittelemaan koulun toimintaa ja opetusta. (Perusopetuslaki 21.8.1998/628.) Alasuutari (2003) tuo kirjassaan

esille, kuinka myös nykyajan yhteiskunta toivoo yhä enemmän koulun ja kodin välistä yhteistyötä ja siitä puhutaan paljon mediassa ja oppikirjoissa. Yhteistyömuodoissa on tästä huolimatta kunnasta riippuen suuria eroja, vaikka perusopetuslakikin (21.8.1998/628) tähän velvoittaa. On paikkoja, joissa yhteydenpito tapahtuu edelleen vain reissuvihon kautta ja muutaman kerran istuttavissa vanhempainvarteissa ja kerran lukukaudessa olevissa vanhempainilloissa. Vanhemmilla on usein myös kokemus siitä, että heidän tulee olla yhteistyössä aktiivisempia kuin koulun. Vanhempien mielessä he ovat se osapuoli, jonka tulee ensin olla yhteydessä kouluun. (Alasuutari 2003, 90.)

Nämä muutokset luovat uusia haasteita koulumaailmalle, jossa lasten ja vanhempien osallisuus yhteistyön kehittämisessä ei ole ollut mukana aikaisemmin. Sosiaalipedagogisesta lähestymistavasta voisi olla apua tässä uudessa tilanteessa. Perheet voitaisiin nähdä osana kouluyhteisöä. Vanhempien asiantuntijuutta koskien omaa lastaan, tulisi osata hyödyntää enemmän. Opettaja näkee vain pienen kokonaisuuden lapsen elämästä koulupäivän aikana, vanhempien asiantuntijuudesta saatava hyöty tulisi ottaa talteen. (Pesonen 2006, 80–81.)

Koululle on asetettu päävastuu yhteistyön toteuttamisessa, mutta vanhemmilla on erityinen osa sen onnistumisessa (Lahtinen 2012, 319). Kasvatuskumppanuutta kuvataan Suomen Vanhempainliiton (2014a) sivuilla koulun ja kodin väliseksi vastavuoroiseksi yhteistyöksi sekä yhteiseksi kiinnostukseksi lapsesta ja tämän hyvinvoinnista. Toimiva kasvatuskumppanuus alkaa kuulemisella. Aito molemminpuolinen kuuleminen ja toisen arvostaminen luovat pohjaa kasvatuskumppanuudelle. Ei riitä, että koulu arvostaa vanhemman näkemystä ja mielipiteitä vaan myös vanhemman tulee antaa tilaa ja arvostusta koulun esittämille mielipiteille. Toimivaan yhteistyöhön tarvitaan myös luottamusta sekä toisen tasavertaista kohtaamista. Ilman lasta kasvatuskumppanuus ei toimi. Lasta tulee myös kuulla hänen asioissaan ja näin ottaa hänet mukaan kasvatuskumppanuuden toteuttamiseen. (Suomen Vanhempainliitto 2014a.) Luottamus syntyy pikkuhiljaa, avoimuuden kautta. Koulun tulee olla avoimesti yhteydessä kotiin lapseen liittyvissä asioissa. Huoltajien tulee olla aina ensimmäisiä henkilöitä, joille koulu ilmoittaa huolensa lapsesta, esimerkiksi erityisentuen tarpeesta. Vasta tämän jälkeen asiaa voidaan pohtia muissa tiimeissä, kuten oppilashuollon tiimissä. (Lahtinen 2012, 323, 336–337.)

Toimiva kasvatuskumppanuus heijastuu automaattisesti kouluyhteisöön lisäten hyvinvointia ja yhteisöllisyyttä. Se auttaa lasta motivoitumaan koulua kohtaan ja lisää opetta-

jan oppilastuntemusta. Näin ollen voidaankin todeta, että kasvatuskumppanuus ei auta vain yhtä lasta vaan se vaikuttaa koko kouluyhteisöön positiivisesti toimiessaan hyvin. (Suomen Vanhempainliitto 2014a) Vahvan ja toimivan kasvatuskumppanuuden henkilökunnan ja vanhemman välillä on myös todettu lisäävän lapsen mahdollisuuksia menestyä ja päästä asetettuihin tavoitteisiin. Yhteinen kiinnostus lapsesta toimii lapsen eduksi. (Hood 2012, 2.) On hyvä muistaa, että koulu ei ole lapselle enää vain paikka sivistykseen, vaan se luo ison pohjan tulevaisuudelle (Alasuutari 2003, 91). Kasvatuskumppanuuden kautta vanhemmat saavat tärkeää tietoa lapsestaan oppijana, koululaisena sekä apua siihen, kuinka kotona voidaan tukea lapsen oppimista. Se vaatii toimiakseen aktiivisen henkilökunnan kouluun sekä lapsesta ja lapsen koulusta kiinnostuneet vanhemmat. (Suomen Vanhempainliitto 2014b.) ”Parhaimmillaan kodin ja koulun yhteistyö on arvostavaa vuoropuhelua, jossa rakennetaan yhteistä ymmärrystä lasten kasvusta, oppimisesta ja niiden tukemisesta.” (Suomen Vanhempainliitto 2014a.) Näen, että tällä tavalla toteutuen, yhteistyö on hedelmällistä ja molempien osapuolien on helppo toimia lapsen parhaaksi. Asioiden jakaminen on helpompaa, kun arvostus säilyy puolin ja toisin ja toisen mielipiteelle annetaan tilaa.

3.2 Osallisuus

Osallisuus lähtee liikkeelle sosiokulttuurisesta innostamisesta. Sosiokulttuurinen innostaminen on kasvatuksellinen toimintamuoto, jolla pyritään parantamaan yhteiskuntaa. Tarkoitus on innostaa ihmisiä oman osallisuuden kautta niin, että saadaan luotua kasvattava ja solidaarisuuden arvot tunnistava yhteiskunta. Innostamista voidaan soveltaa kaikilla elämänaloilla ja se mahdollistaa mielestäni myös vanhempien osallisuuden lisäämisen koulumaailmassa. Innostamisen keskeisiksi toimintaperiaatteiksi voidaan luetella yhteisöllisyys, dialogi, osallistuminen ja toimintaan sitoutuminen. (Kansalaisyhteiskunta.fi 2014.) Nämä kaikki ovat mielestäni tärkeä osa koulun kasvatuskumppanuuden ja osallisuuden lisäämisessä. Näen koulun henkilökunnan olevan avain asemassa vanhempien innostamisessa mukaan koulun toimintaan ja sen kehittämiseen. Osallisuus on osa toimivaa kasvatuskumppanuutta ja toisaalta osallisuus mahdollistaa kasvatuskumppanuuden toimimisen.

Osallisuudella tarkoitetaan mahdollisuutta mukanaoloon ja vaikuttamiseen. Osallisuus on tasa-arvoista kohtaamista ja kokemus joukkoon kuulumisesta. Ilman vastavuoroi-

suutta osallisuus ei mahdollistu. Osallisuuden kautta mahdollistetaan oppilaiden ja vanhempien täysivaltainen osallistuminen kouluyhteisön hyvinvoinnin kehittämiseen. (Opetushallitus 2012; Sosiaali- ja terveysministeriö 2012; Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2014.) Lapsen näkökulmasta osallisuus on lapsen kuulemista. Se antaa lapselle mahdollisuuden osallistua tai olla osallistumatta. Osallisuus antaa lapselle myös mahdollisuuden kertoa omista kokemuksista ja tämä osaltaan auttaa lasta laajentamaan omaa ajattelumaailmaansa. Osallisuuden kautta lapsi saa kokemuksen siitä, että hän on arvokas ja hänestä välitetään. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2014a; Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2014b.) Aikuisen näkökulmasta osallisuus on tärkeä elementti, joka lisää vanhemman halua toimia ja olla mukana. Osallisuuden kautta vanhempia voidaan sitouttaa toimimaan koulun kehittämisessä lapsen edun mukaisesti. Osallisuuden kautta vanhempi saa aidon ja voimaannuttavan kokemuksen siitä, että hänen mielipiteitänsä kuunnellaan ja niillä on merkitystä. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2014a.)

Osallisuudella on olemassa erilaisia tasoja. Sen määrittelyyn kun ei löydy vain yhtä oikeaa vastausta. Kohonen ja Tiala (2002) ovat jakaneet osallisuuden tasot seuraavanlaisesti:

- tieto-osallisuus (kuuleminen, tiedottaminen, kyselyt)
- suunnitteluosallisuus (vuorovaikutusta, yhteissuunnittelut)
- päätösosallisuus (osallisuutta päätöksen tekoon)
- toimintaosallisuus (osallistumista, tekemistä yhdessä, talkoohenkeä)

(Kohonen & Tiala 2002, 6.)

Osallisuus on siis näitä kaikkia. Vanhempien osallisuutta lisätään kun huolehditaan, että vanhempia kuullaan ja heille tiedotetaan riittävästi asioista. Vanhempien mielipiteen kysyminen on myös osallisuutta lisäävää. Vanhemmat tulee oppilaiden lisäksi ottaa mukaan suunnittelemaan koulun toimintaa ja kehittämään sitä. Päätöksenteossa on tärkeä kuulla molempia. Yhteiset tapahtumat, kerhotoiminta ja vanhempainyhdistys ovat toimintaosallisuuden edistämisen kannalta oleellisia. Tällaista osallisuutta, kaikilla tasoilla, tulee olla koulussa tarjolla niin lapsille kuin aikuisille.

Osallisuus koulussa tulee olla niin lasten kuin vanhempien osallisuutta. Koulussa vanhempien osallisuutta tukee vanhempainyhdistystoiminta. Vanhempainyhdistystoiminta taas tukee omalla toiminnallaan koulun oppilaskunnan että muiden oppilaiden toimintaa, sillä vanhempien toimintaa seuraamalla lapset voivat oppia paljon. He näkevät

kuinka yhteisöllisyyttä luodaan yhdessä tekemällä. (Suomen Vanhempainliitto 2014b.) Yhteisö ja yhteisöllisyys ovat avainasemassa osallisuuden mahdollistajina. Yhteisöllisyys koulussa syntyy samoista periaatteista kuin yhteisöllisyys muuallakin. Yhteisöllisyys syntyy tietyistä arvoista, joita voidaan katsoa olevan muun muassa muista välittäminen, yhdessä tekeminen, huolenpito, vastavuoroisuus ja keskinäinen kunnioittaminen. Yhteisöllisyyden kautta syntyy kouluun osallisuutta tukeva ilmapiiri, jossa on tilaa sekä lasten että vanhempien osallisuuteen. (Opetushallitus 2012.)

4 OPINNÄYTETYÖN LÄHTÖKOHDAT, TAVOITTEET JA TOTEUTUS

Luvussa kuusi käsittelen opinnäytetyöni lähtökohtia sekä kuvaan sen vaiheita. Tuon esiin asettamani tutkimuskysymykset, joihin pyrin vastaamaan kyselyjen kautta saamieni vastausten perusteella.

4.1 Opinnäytetyön lähtökohdat

Opinnäytetyöni on kvalitatiivinen, eli laadullinen tutkimus. Opinnäytetyöni on aineistolähtöinen, jota teoria selkeyttää ja rajaa työni viitekehystä. Kvalitatiivinen ja kvantitatiivinen tutkimus eivät poissulje toisiaan. Työstäni löytyy siis myös kvantitatiiviseen eli määrälliseen tutkimukseen liittyviä piirteitä kuten tilastot saamistani vastauksista sekä niiden tulkinta. Kyselyni ei ollut vain määrällinen vaan sisälsi myös paljon avoimia kysymyksiä, joka taas tuo siihen kvalitatiivisia piirteitä. (Puusniekka & Saaranen-Kauppinen 2006.)

Teoriaosuuden tarkoituksena on luoda pohja opinnäytetyölle. Teorian kautta tuon esiin opinnäytetyöni aiheen, mihin työni liittyy. Teorian opinnäytetyössä toimii kasvatuskumppanuus sekä osallisuus käsitteet. Nämä luovat opinnäytetyöni viitekehysten, jonka avulla olen kerännyt aineistoni sekä laatinut kyselyni. Käsitteet auttavat myös rajamaan aihetta ja selkeyttävät tutkimusongelmien ja –kysymysten asettelua. Näiden avulla analysoin saamiani tuloksia. Aineistoa on mahdoton tulkita ilman teoriapohjaa. Saatuja tuloksia peilataan automaattisesti aina opittuun ja koettuun eli teoriaan. (Puusniekka & Saaranen-Kauppinen 2006.)

Tutkimusongelman tarkoituksena on selkeyttää opinnäytetyötä ja varmistaa, että aiheen tarkastelulla on jokin tarkoitus, ettei käy niin että asian tarkastelu jää liian pintapuoliseksi. Asetettu tutkimusongelma saattaa matkan varrella muuttua, mutta alusta asti on hyvä olla rajattu, mitä työltä halutaan ja näin välttää se, ettei tule kuljettua aiheen vierestä, eikä saadakaan kasaa tarvittavaa tietoa. Tutkimusongelmaa itsessään selkeytetään tutkimuskysymyksen tai kysymysten kautta. Tämän avulla saadaan rajausta, mihin työllä halutaan vastata. (Puusniekka & Saaranen-Kauppinen 2006.) Ongelmanasettelu oli alussa haastavaa. Piti pohtia kuinka laajan aiheen saa rajattua niin, että työ pysyy järkevänä

ja aineistoa saa kerättyä silti riittävästi. Halusin selvittää miten kasvatuskumppanuus toteutuu Kangasalan Suoraman koululla. Aihe näin olisi ollut vielä liian laaja, joten tahdoin työssäni tuoda asiaa näkyväksi vanhempien näkökulmasta. Suoraman ala-asteella työskentelee myös kasvatusohjaaja, joten olin kiinnostunut tuomaan työssäni esiin myös hänen roolinsa. Mielestäni kasvatuskumppanuuden tärkeä tuki koulussa on oppilashuollon tekemä työ ja kasvatusohjaajan työ on osa oppilashuoltoa. Halusin siis myös tietää miten vanhemmat näkevät kasvatusohjaajan työn. Näin koulu saa myös tietoa siitä, onko työ riittävän näkyvää. Alla olevien tutkimuskysymysten avulla selkeytin tutkimusongelmaa itselleni.

- Miten vanhemmat näkevät kasvatuskumppanuuden toteutuvan tällä hetkellä? Mikä toimii ja missä on kehitettävää?
- Miten vanhemmat tuntevat kasvatusohjaajan työn ja millaisia odotuksia heillä siitä on?
- Miten vanhemmat ovat kokeneet kasvatusohjaajan ryhmätoiminnan?

4.2 Tutkimusmenetelmä, aineiston keruu ja analysointi

Tutkimusmenetelmänä käytin kyselyä. Teetin lasten vanhemmille kyselyt, joiden avulla keräsin aineistoa työhöni. Kysely sisälsi sekä suljettuja kysymyksiä että avoimia kysymyksiä. Tein erilliset kyselylomakkeet ryhmissä oleville vanhemmille (liite3) sekä niille vanhemmille, jotka eivät ryhmissä olleet (liite 4). Kyselylomakkeiden mukana laitoin saatekirjeet (liite 1 ja 2), joiden tarkoitus oli selventää vanhemmille, miksi kyselyn teen ja kuinka sen toteutan. Kysely toteutettiin nimettömänä, ainoana profiloivana tekijänä toimi selvitys lapsen luokka-asteesta sekä siitä kumpi huoltajista vastaaja oli. Kyselylomakkeet toimitin vanhemmille täytettäväksi ryhmiin tai kotiin, riippuen siitä oliko vanhempi ryhmään osallistuva vai ei. Lomakkeiden palautus tapahtui suljetuissa kirjekuorissa koululle kasvatusohjaajalle joko suoraan tai opettajan kautta.

Eettiset kysymykset tulevat vastaan aina opinnäytetyötä tehdessä (Puusniekka & Saaranen-Kauppinen 2006). Työssäni eettisen pohdinnan paikkoja oli esimerkiksi aineiston keruu menetelmän valinta sekä kuinka tutkittavien, eli vanhempien yksityisyys pysyy suojattuna. Yksityisyys tulee aina pohdittavaksi kun tehdään haastatteluja ja muita, joissa kohteena on yksilö tai yksilöitä (Puusniekka & Saaranen-Kauppinen 2006). Omassa

työssäni pyrin eettisyyteen huomioimalla monta pieneltä tuntuvaa seikkaa. Huolehdin tutkimusluvan hankkimisesta työelämätahtolista jo hyvissä ajoin ennen kyselyn toteuttamista. Vanhemmille meni tieto tulevasta kyselystä jo hyvissä ajoin myös koulun henkilökunnan (kasvatusohjaajan) kautta. Kyselylomakkeiden mukana laitoin vanhemmille myös saatekirjeet (liitteet 1 ja 2), joissa kerroin heille opinnäytetyöstäni sekä sen tavoitteista ja toteuttamistavasta.

Kasvatuskumppanuus termin käytön koin liian vieraaksi termiksi, joten kyselylomakkeessa lähdin selvittämään vanhemmilta koulun ja kodin välisen yhteistyön ja yhteistyömuotojen selvittämisen kautta. Pyrin tuomaan esiin niin kasvatuskumppanuuden toimivat asiat sekä niitä asioita, joihin vanhemmat toivoivat koululta muutoksia. Kasvatusohjaajan työn merkitystä selvitin erikseen niiltä vanhemmilta, jotka osallistuivat tällä hetkellä kasvatusohjaajan ryhmiin sekä niiltä, jotka eivät osallistuneet ryhmiin ainakaan tällä hetkellä. Näin sain selkeämmin kuvaa siitä, millainen työn tunnettavuus on vanhempien kesken.

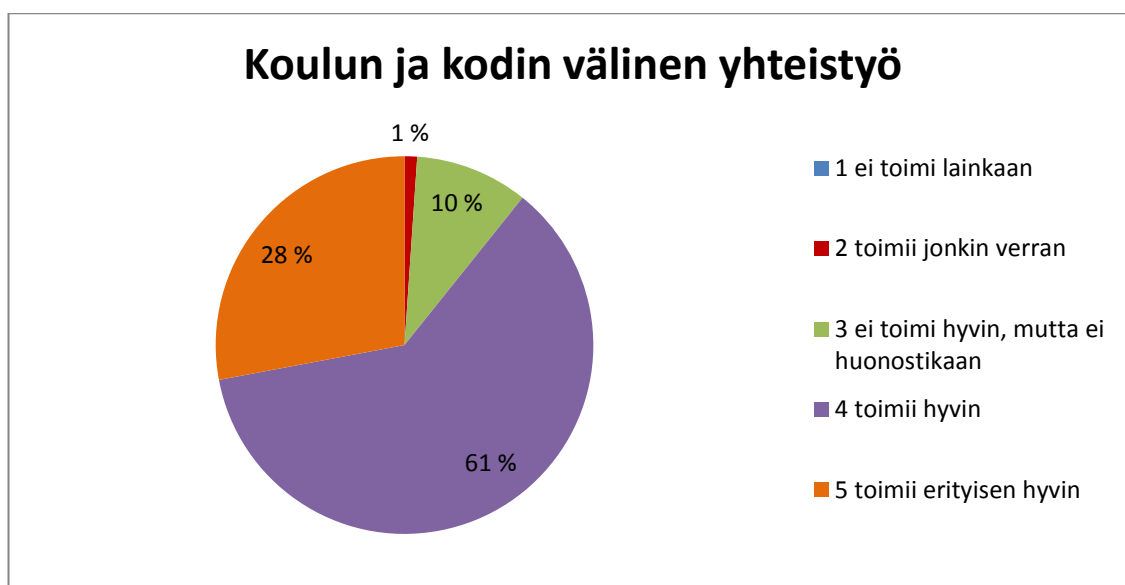
Kyselyn teettämisen jälkeen alkoi vastausten analysointi. Analyysin avulla on tarkoitus saada tiivistettyä saadut vastaukset niin, että niillä voidaan vastata asetettuihin tutkimuskysymyksiin (Puusniekka & Saaranen-Kauppinen 2006). Luokittelin saadut lomakkeet aluksi kahteen ryhmään. Niiden vanhempien vastauksiin, jotka osallistuivat ryhmään ja niihin, jotka eivät osallistuneet. Aluksi kävin kaikki saadut vastaukset läpi ja tarkastin oliko kaikkiin lomakkeisiin vastattu ja näyttivätkö vastaukset siltä, että vastaajat olivat ymmärtäneet mitä halusin heiltä kysyä. Tämän jälkeen aloitin aineiston koodaamisen. Taulukoin ylös montako mitäkin vastausta oli tullut ja keräsin avoimiin kysymyksiin tulleita vastauksia, niin että taulukoin samankaltaisia vastauksia samaan kategoriaan. Luvussa kuusi ja seitsemän pyrin kiteyttämään aineiston annin ja tuomaan esiin kiinnostavat näkökulmat aiheeseen.

5 KOULUN JA KODIN VÄLISEN KASVATUSKUMPPANUUDEN TOTEUTUMINEN

Luvussa kuusi käsittelen tekemieni kyselyjen kautta (liite 3; liite 4) saamia tuloksia. Olen liittänyt mukaan myös kuvioita, jotka toivottavasti helpottavat havainnoimaan saatuja tuloksia. Yhteensä kyselylomakkeita lähti vanhemmille 265 kappaletta, joista minululle palautui täytettynä 107 kappaletta. Selvästi ahkerampia vastaajia olivat äidit, joita kaikista vastaajista oli yhteensä 101. Myöhemmissä luvuissa on tarkempia lukemia siitä, kuinka moni vastauksista oli ryhmään osallistuvien vanhempien ja kuinka moni niiden vanhempien, jotka eivät osallistuneet ryhmiin tällä hetkellä. Aloitan tuomalla esiin kuinka vanhempien mielestä kasvatuskumppanuus toteutuu koulun ja kodin välillä. Samassa yhteydessä tuon esiin vanhempien vastauksissa nousseita hyviä käytäntöjä koulun arjessa. Nostan esiin myös kehityspaikkoja, joita vanhemmat näkivät koululla olevan. Tässä on mukana kaikki saamani vastaukset, koska kysymykset olivat tässä osiossa samat, oli vanhempi sitten ryhmään osallistuva tai ei. Kasvatuskumppanuus teeman jälkeen esitän sekä ryhmään osallistuvien vanhempien että ryhmiin osallistumattomien vanhempien näkemykset kasvatusohjaajan työstä ja merkityksestä sekä kehittämistavoitteet. Nämä vastaukset olen käsitellyt selvästi kahdessa eri ryhmässä, ryhmään osallistuvat vanhemmat sekä osallistumattomat vanhemmat, koska kysymykset olivat heille erilaiset.

5.1 Kasvatuskumppanuuden toteutuminen

Pyydettyäessä arvioimaan koulun ja kodin välistä yhteistyötä numero asteikolla 1-5 (1=ei toimi lainkaan, 2=toimii jonkin verran, 3=ei toimi erityisen hyvin, mutta ei erityisen huonostikaan, 4=toimii hyvin, 5=toimii erityisen hyvin), olivat vanhemmat yleisesti ottaen sitä mieltä, että koulun ja kodin välinen yhteistyö toimii hyvin 61 % tai toimii erityisen hyvin 28 %. Kukaan vanhemmista ei kokenut, ettei koulun ja kodin välinen yhteistyö toimisi lainkaan. Ainoastaan 10 % vastaajista oli sitä mieltä, että koulun ja kodin välinen yhteistyö ei toimi hyvin, mutta ei huonostikaan ja 1 % sitä mieltä että yhteistyö toimii jonkin verran. Kuviosta 1 voi tarkastella näiden vastausten jakaantumista.

KUVIO 1. Koulun ja kodin välinen yhteistyö

Saaduista vastauksista voi siis päätellä että yhteistyö koulun ja vanhempien välillä toimii Suoraman ala-asteella pääosin hyvin. Kuitenkin vanhempien vastaukset, tarkentaessa yhteistyöhön liittyviä kysymyksiä, rakoilivat enemmän. Lähes kaikki vanhemmat kokivat, että koulun henkilökuntaan oli helppo olla yhteydessä. Ainoastaan 2 % vanhemmista koki, ettei henkilökuntaan ole helppoa ottaa yhteyttä. Vanhemmista 14 % oli sitä mieltä, ettei saa koululta riittävästi tietoa koskien oman lapsensa koulun käyntiä. 86 % vastaajista oli silti sitä mieltä, että tietoa koululta saa riittävästi.

Tarkentaessa vanhemmilta heidän osallisuusmahdollisuuksia oli vastauksissa jo selkeitä eroja. Kysyttäessä kokevatko vanhemmat, että he pääsevät vaikuttamaan riittävästi kouluun toimintaan, jopa neljäsosa (21 %) oli sitä mieltä, etteivät he pääse vaikuttamaan kouluun liittyviin asioihin. Vanhemmat kokivat silti useimmiten saavansa äänensä kuuluviin koulussa, ainoastaan 8 % vanhemmista ei kokenut saavansa ääntään kuuluviin. 10 % vanhemmista koki, ettei hänen mielipidettään koulussa arvostettu.

Lähes kaikki vanhemmista olivat sitä mieltä, että koulu ei puutu liikaa kodin asioihin. Ainoastaan 4 % kaikista vastaajista oli sitä mieltä, että koulu puuttuu liikaa. Vastaajien mielestä nämä liittyivät tilanteisiin, joissa koululta on tullut Wilman (sähköinen reissuvihko, joka helpottaa koulun ja kodin välistä yhteistyötä) kautta viestejä, jotka eivät liity lapsen koulunkäyntiin. Koulun liikaa puuttumiseksi koettiin myös se, kun kotoa odotetaan löytyvän erilaisia välineitä ja rahaa, aina kun koulutyöskentely sitä edellyttäisi.

Kun taas kysyin onko tilanteita, joissa vanhemmat kokivat, että koulun pitäisi puuttua tai reagoida enemmän, jo 30 % vastaajista toivoi koululta enemmän puuttumista tietyissä tilanteissa. Tällaisiksi tilanteiksi vanhemmat kertoivat useimmiten kiusaamisen. Vanhempien vastauksissa nousi esiin huoli siitä, että kiusaamiseen ei edelleenkään puututa riittävästi. Vanhempien mielestä koulussa kyllä painotetaan, että kiusaamistilanteisiin puututaan heti, mutta kokivat, että ongelma onkin siinä, ettei kiusaamistilanteita huomata riittävän aikaisessa vaiheessa.

Vähäinen kiusaaminen – kuten leikeistä pois jättäminen ym. tuntuu jäävän huomioimatta. (kyselyyn vastannut vanhempi)

Vaikka koulussa painotettiin kiusaamiseen puututtavan heti – on ongelmana se, että kiusaamistilanteet jää huomaamatta. (kyselyyn vastannut vanhempi)

Vanhemmat toivat vastauksissaan esille myös kehitysehdotuksia, jotta kiusaamista saataisiin paremmin kuriin. Vanhemmat toivoivat lapsille yhä enemmän sosiaalisten taitojen opettamista. Vanhemmat myös toivoivat, että heille ilmoitettaisiin herkemmin kiusaamiseen liittyvistä asioista esimerkiksi tapauksissa, jolloin luokassa ilmenee jonkinlaista kiusaamista, vaikka se ei koskisi välttämättä omaa lasta. Tämä mahdollistaisi sen, että kotona voitaisiin puhua kiusaamisesta lapsen kanssa.

-- ja haluaisin aina niistä [kiusaamistilanteista] tietoa kotiin, jotta asiasta voitaisiin keskustella täällä, sekä jos tarve vaatii, niin muiden lasten vanhempien kanssa. (kyselyyn vastannut vanhempi)

Vanhemmat nostivat vastauksissaan esiin myös sen, että opiskelurauha tulisi varmistaa kaikille. Osa vanhemmista koki, että hiljaiset ja rauhalliset oppilaat jäävät liian vähälle huomiolle, jos luokassa on niitä oppilaita, jotka pitävät melua ja häiritsevät opetusta käyttäytymisellään. Tämä koettiin epäreiluna asetelmana.

Häiriökäyttäytymiseen luokassa -- tämä vie opettajalta paljon aikaa. Muille oppilaille ei tällöin jää opettajalta riittävästi aikaa ja huomiota. Se on väärin että aina mennään haastavampien ehdoilla eteenpäin. (kyselyyn vastannut vanhempi)

Kolmas teema, joka vastauksissa nousi esiin, oli oppimisvaikeuksiin puuttuminen. Tämä teema nousi esiin vastauksissa myös myöhemmin, kohdassa, jossa koulun hyviä käytäntöjä kiiteltiin. Vanhemmissa oli havaittavissa kahtia jakaantunutta joukkoa. Osa vanhemmista oli kokenut, että lapsen oppimisvaikeuksiin oli reagoitu riittävän nopeasti

koulun puolelta. Osa taas painotti, että tämä oli kohta johon koulun tulisi yhä enemmän panostaa. Vanhemmat painottivat vastauksissaan vuoropuhelun tärkeyttä, koska kokivat, että he ovat monesti niin lähellä ongelmaa. Vanhempien mielestä avoin vuoropuhelu asioista toimii toisinaan paremmin, kuin pelkät negatiiviset viestit Wilman kautta.

Kysyin vanhemmilta konkreettisia esimerkkejä siihen, kuinka kasvatuskumppanuutta ja yhteistyötä heidän mielestään koulun ja kodin välillä toteutetaan. Samalla annoin vanhemmille mahdollisuuden tuoda esiin myös niitä asioita, joissa koulun ja kodin kasvatuskumppanuutta tulisi kehittää heidän näkökulmastaan. Lähes jokaisessa vastauspaperissa yhteistyötä kuvattiin vanhempainiltoina, vanhempainvartteina sekä Wilma-viestittelynä. Monet vanhemmat olivat sitä mieltä, että koulun kanssa yhteistyö on toimivaa ja koulun henkilökuntaan saa hyvin yhteyden tarvittaessa. Kommunikoinnin koettiin toimivan. Vastauksissa nousi esiin se näkökulma, että vaikka vanhemmat ovatkin päävastuussa lapsen kasvatuksessa, ei koululta saatua tukea voi vähätellä. Kasvatuskumppanuutta kuvattiin vastauksissa yhteiseksi kiinnostukseksi lapsesta ja siihen, että pyritään toimimaan lapsen parhaaksi.

Vanhempainvartit, vanhempainillat -- Kasvatuskumppanuus ilmenee lapsen välittämisen, huomioimisena sekä kommunikointina opettajien ja vanhempien välillä (kyselyyn vastannut vanhempi)

Koen että puolin ja toisin voidaan olla yhteydessä lapsen asioissa, niin hyvissä kuin huonoissa. (kyselyyn vastannut vanhempi)

Vanhempainvarttien aikana voidaan keskustella lapsen asioista henkilökohtaisemmalla tasolla luottamuksellisesti. (kyselyyn vastannut vanhempi)

Vaikka lapsen kasvatusta on meidän vanhempien ”työ”, opettajalta saatu apu on korvaamatonta plussaa. (kyselyyn vastannut vanhempi)

Lähes kaikki vanhemmat toivoivat Wilma-viestittelyyn kehitystä. Vanhemmat kokivat, että Wilma-viestit painottuivat liikaa negatiivisten asioiden viestittelyyn ja turhan harvoin lapsesta sai sen kautta positiivista palautetta. Vanhemmat toivoivat, että opettajat kiinnittäisivät tähän enemmän huomiota, koska negatiivisiin viesteihin turtuu ja tällöin viestit tulevat helposti vain kuitatuiksi. Vanhemmat toivoivat myös, ettei kasvokkain suoritettu keskustelu unohtuisi, koska monesti se koettiin Wilmaa paremmaksi, varsinkin jos kyse on isommista huolenaiheista. Wilma sai myös positiivista palautetta. Wilmaa keuhuttiin siitä, että sen kautta viestit kulkivat nopeasti ja tieto oli ajankohtaista. Wilman koettiin myös yksinkertaiseksi tavaksi ilmoittaa esimerkiksi poissaoloja ja saada tietoon läksyjä lapsen ollessa poissa koulusta.

--Wilmaa käytetään lähes poikkeuksetta siihen, että annetaan oppilaasta negatiivista palautetta. Väittäisin kuitenkin että joka päivä voisi antaa myös sitä positiivista palautetta. (kyselyyn vastannut vanhempi)

Jos lapsen koulun käynnissä on ongelmia, yhteys vanhempiin muutenkin kuin Wilman negatiivisen palautteen kautta. (kyselyyn vastannut vanhempi)

Wilman ansiosta saa tarkkaa tietoa lapsen unohduksista ja käytöksestä, kiitos siitä (kyselyyn vastannut vanhempi)

Vanhempainvartteihin ja – iltoihin toivottiin myös lisää aikaa, jotta aikaa jäisi riittävästi keskustelulle. Osissa vastauksissa näitä hetkiä kuvattiin kovin muodollisiksi tilaisuuksiksi, jossa oikeasta asiasta puhuminen saattaa jäädä helposti liian vähäiseksi. Aktiivisesti vanhempainiltoihin osallistuvat vanhemmat toivat vastauksissa tosin esiin sen puolen, että vanhempainillat harvoin tavoittaa kovin isoa osaa vanhemmista, koska mukaan on vaikea aktivoida kaikkia.

Kehityskeskustelut ovat mielestäni liian lyhyitä ja niitä saisi olla useammin. (kyselyyn vastannut vanhempi)

Vanhemmilla oli jakaa paljon hyviä kokemuksia koulun ja kodin välisestä yhteistyöstä. Kovin negatiivisia kokemuksia ei juuri ollut, vaan ne liittyivät enimmäkseen ylemmässä kappaleessa esiin tuomiini kehityskohtiin, kuten nopeampaan reagointiin kiusaamistilanteissa. Vaikka monet vanhemmat toivoivatkin koululta lisää valmiuksia havaita kiusaamista, olivat he silti sitä mieltä, että jos asiasta otti yhteyttä kouluun, sitä alettiin heti selvittää ja se hoidettiin hyvin loppuun saakka. Muutamissa vastauksista nousi esiin se, että vanhemmat toimivat omasta mielestään usein aktiivisempina osapuolena, asian puheeksi ottamisessa. Koulun koettiin kyllä hoitavan tehtävänsä tämän jälkeen, mutta vasta kun vanhemmat olivat asiasta ilmoittaneet.

Pitkälti se [yhteistyö] on omasta aktiivisuudesta kiinni: aina kun kysyy/kertoo, saa kyllä yhteistyötä. (kyselyyn vastannut vanhempi)

Koen, että mahdollisissa ongelmatilanteissa Suoraman koulun opettajiin saa helposti kontaktin.

Lapseni kiusaamistilanteessa opettaja puuttui asiaan -- ongelma on se, että näitä tilanteita ei huomata – minun piti ottaa yhteyttä opettajaan. (kyselyyn vastannut vanhempi)

Tässä nousee mielestäni esiin se, jota jo teoria osuudessa toin esiin kasvatuskumppanuudesta, kuinka vanhemmat usein kokevat joutuvansa olemaan se aktiivisempi osapuoli. Koululla siis on valmiuksia puuttua kiusaamiseen silloin kun se on jo edennyt pitkälle, mutta kiusaamisen varhaisessa puuttumisessa sekä ennaltaehkäisyssä on vielä kehitettävää.

Mielestäni tämä yhteistyö näkyy konkreettisesti vanhempainyhdistyksen toiminnan välityksellä (kyselyyn vastannut vanhempi)

Vanhempienilloista ja muista yhteisistä tapahtumista tuli kiitosta niiltä vanhemmilta, jotka niihin ahkerasti osallistuivat. Vanhempainyhdistystä pidettiin myös tärkeänä osana yhteistyötä, kuten yllä olevassa vastausesimerkissä. Se koettiin toiminnaksi, joka tuki vanhempien osallisuutta sekä koulun ja kodin yhteistyötä.

5.2 Ryhmätoimintaan osallistuvien vanhempien näkemys kasvatusohjaajasta

Teetin oman kyselyosien (liite 3) niille vanhemmille, jotka osallistuivat tällä hetkellä kasvatusohjaajan pitämiin ryhmiin, joko lapsi-vanhempikerhoon tai vanhempainpiiriin. Vastauksia sain yhteensä 35 kappaletta. Lähes kolme neljäsosaa ryhmään osallistuvista koki, että ryhmätoiminta on hänelle merkityksellistä. Vain noin yksi neljäsosa oli sitä mieltä, ettei ryhmästä ole hänelle merkitystä. Vastauksiin vaikutti varmasti se, että osa vanhemmista ei ollut aikaisemmin osallistunut kasvatusohjaajan ryhmiin ja tämä oli heidän ensimmäinen kertansa. Ryhmiä kuvattiin matalan kynnyksen ryhmiksi, joihin oli helppo tulla. Ryhmätoiminnan koettiin olevan yhteisöllisyyttä sekä osallisuutta lisäävää. Kehitettävääkin ryhmille annettiin. Vanhemmat toivoivat ryhmiltä enemmän säännöllisyyttä ja että tapaamiskerrat olisivat tiedossa ajoissa, jotta paikalle pääsisi paremmin ja useammin.

Emme ole päässeet osallistumaan kertaakaan – toivoisin ryhmäkokoon-tuvan useammin ja säännöllisemmin. (kyselyyn vastannut vanhempi)

Lapsi-vanhempikerhoon osallistuneet vanhemmat pitivät kerhoa mukavana hetkenä lapsen kanssa. He uskoivat sen olevan lapselle tärkeä hetki, lapsen saadessa aikuisen huomion täysin, ilman kodin tuomia häiriötekijöitä. Kerholta toivottiin silti vielä enemmän toisiin perheisiin tutustumisen tukemista. Perheet olivat selvästi lähteneet

mukaan myös sillä ajatuksella että saavat tutustua myös toisiin vanhempiin vaikka yhteinen hetki lapsen kanssakin nostettiin tärkeäksi asiaksi.

-- Nyt teimme vaan oman lapsen kanssa asioita. Meille olisi ollut tärkeä luoda kontakteja muihin perheisiin. (kyselyyn vastannut vanhempi)

Olen ollut vain kerran -- mutta olisin toivonut enemmän yhteistä toimintaa muiden aikuisten/lasten kanssa, jotta heihin olisi tutustunut paremmin. (kyselyyn vastannut vanhempi)

Usealle perheelle, jotka eivät muuten löydä yhteistä tekemistä lapsensa kanssa, kerhossa tarjoutuu siihen hyvä tilaisuus. (kyselyyn vastannut vanhempi)

Ryhmän toiminta on vapautunutta ja mukavaa. Ryhmä antaa yhdessä olon ja tekemisen tunteen. (kyselyyn vastannut vanhempi)

Mielestäni juuri se on tärkeintä, että kaikilla on mahdollisuus osallistua – matala kynnys! Tällaista toimintaa ei ollut silloin, kun itse oli ala-asteella, tuntuu, että yhteisöllisyys-asioissa ja yhteistyössä on menty hyvin eteenpäin. (kyselyyn vastannut vanhempi)

Vanhempainpiiriä vanhemmat kuvasivat vastauksissaan hyväksi vertaistueksi. Se koettiin paikaksi, jossa voitiin puhua aikuisten kesken lasten kasvatukseen liittyvistä asioista ja miettiä voisiko perheillä olla myös jotain yhteisiä pelisääntöjä. Tällainen ryhmä koettiin selvästi tarpeelliseksi.

Oli mukava tutustua toisiin vanhempiin, jakaa kokemuksia ja saada vertaistukea sekä uusia ideoita ja hyödyllisiä vinkkejä. (kyselyyn vastannut vanhempi)

Odotan rentoa ja ajatusten vaihtoon mahdollistavaa keskustelua sekä ulkopuolisten ”asiantuntijoiden” vierailuja. (kyselyyn vastannut vanhempi)

Yllätyksenä itselleni tuli se kuinka vähän tietoa kasvatusohjaajan työstä ryhmään osallistuvilla vanhemmilla oli. Vain 23 % vanhemmista kertoi tietävänsä kasvatusohjaajan työstä enemmän kuin että kasvatusohjaaja vetää ryhmiä. Jopa 77 % vanhemmista koki, ettei tiedä kasvatusohjaajan työstä juuri lainkaan. Vastauksissa kuvattiin kasvatusohjaajan työtä sen perusteella, että lapsi oli kotona kertonut kasvatusohjaajan pitävän omia tunteja lapsille. Muutamassa vastauksessa kuvattiin kasvatusohjaajan työtä tärkeäksi kiusaamisen ehkäisyssä ja kertoivat, että kasvatusohjaaja on hyvin tiedottanut työstään Wilman kautta ja taas osassa vastauksissa sitä toivottiin sen kautta lisää. Vanhemmat kaipasivat vastauksissa lähes poikkeuksetta lisää tietoa kasvatusohjaajan työnkuvasta.

Tarkempi tiedotus olisi hyväksi. (kyselyyn vastannut vanhempi)

Ymmärtääkseni kehittää lasten välisiä suhteita ja ehkäisee koulukiusaamista. (kyselyyn vastannut vanhempi)

[kasvatusohjaaja] on jossain vaiheessa viestitellyt roolistaan. Käytännössä hän on kuitenkin toiminut ”apuopettajana” eikä niinkään kasvatusohjaajana. Tällainen käsitys minulla on, en tiedä, onko se oikea vai väärä käsitys. Tosiasia on, että kasvatusohjaajaa varmasti tarvitaan, mutta nyt tätä resurssia on käytetty ”väärin”. (kyselyyn vastannut vanhempi)

Wilman kautta on työtä hyvin esitelty. (kyselyyn vastannut vanhempi)

Koulun jälkeisestä lapsi-vanhempikerhosta tuttu – Kouluajan puitteissa en osaa kuvailla hänen tehtäviään. (kyselyyn vastannut vanhempi)

Vanhemmilla oli siis pientä suuntaa siitä, mitä työ on, mutta suurin osa ei osannut kuvata työtä tarkemmin. Vastauksissa hieman ristiriitaista oli se, että ne vanhemmat, jotka työn kuvaa tunsivat, kokivat että työstä oli tiedotettu Wilman kautta hyvin. Vanhemmat, joille työnkuva oli vähemmän selkeä, toivoivat, että siitä tiedotettaisiin enemmän, vaikka Wilman kautta. Syynä tähän voi tietysti olla, että tieto Wilman kautta on ollut vähäistä, mutta osa vanhemmista on sen kokenut tarpeelliseksi. Osa taas kokee, ettei se riitä. Toinen mahdollinen syy tähän voi mielestäni olla, että osa vanhemmista ei vain seuraa Wilma-viestejä yhtä aktiivisesti ja tarkasti.

5.3 Ryhmiin osallistumattomien vanhempien näkemys kasvatusohjaajasta

Teetin ryhmiin osallistumattomille vanhemmille oman osion kyselyyn (liite 4) koskien kasvatusohjaajan työtä. Halusin selvittää kuinka hyvin nämä vanhemmat tuntevat työnkuvaa ja mitä he siitä ajattelevat. Vastauksia sain yhteensä 72 kappaletta. 32 % vanhemmista, jotka eivät osallistuneet ryhmiin tällä hetkellä, kokivat tietävänsä kasvatusohjaajan työstä. Kuten ryhmiin osallistuvienkin joukossa, myös osallistumattomista suurin osa, eli 68 %, ei kokenut tuntevansa kasvatusohjaajan työtä. Nämä vanhemmat, jotka tunsivat kasvatusohjaajan työtä, kuvailivat sitä tärkeäksi työksi, joka tukee kasvatuskumppanuutta toimien koulun ja kodin välisenä linkkinä. Eräs vanhemmista oli kuvannut kasvatusohjaajan työllä olevan merkitystä myös tasapainoisen oppimisympäristön luomisessa. Kasvatusohjaajan työtä kuvailtiin vastauksissa osittain kuraattorin työksi osittain opettajan avustajaksi. Suurin osa vanhemmista oli silti vain kuullut lasten kaut-

ta, että työ on olemassa. Oli myös muutama vanhempi, joka ei tunnistanut koskaan kuulleen kasvatusohjaajasta eikä tiennyt tällaisen koululla työskentelevän.

Kasvatusohjaaja tukee koulun oppilaita ja henkilökuntaa tasapainoisen oppimisympäristön luomisessa. (kyselyyn vastannut vanhempi)

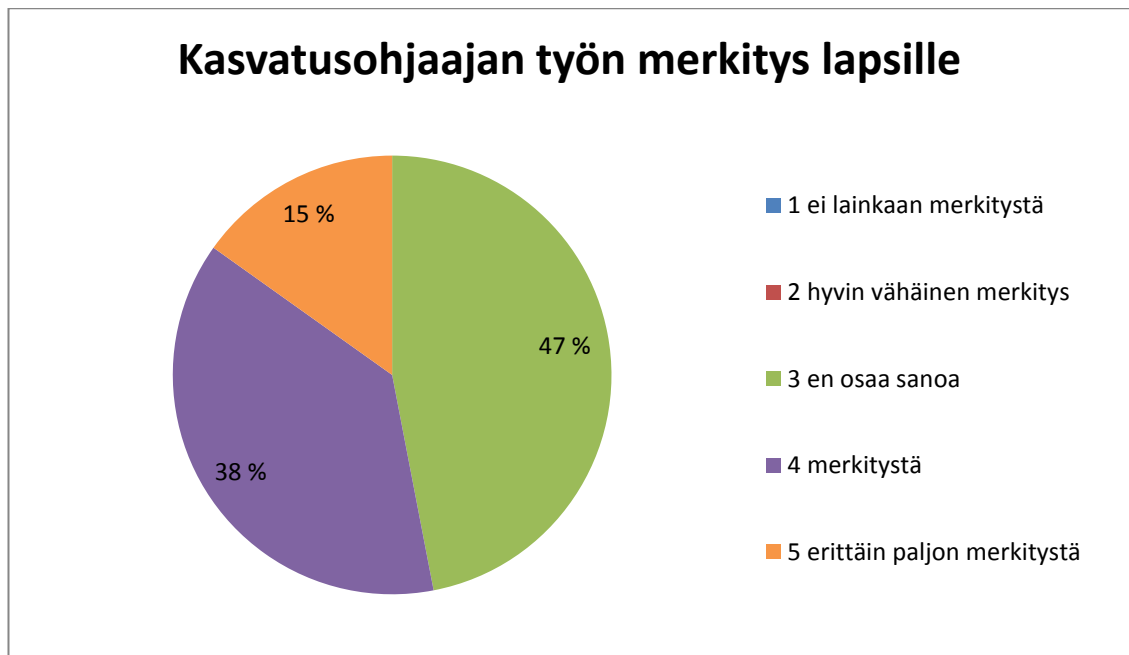
Tuttu on lähinnä vanhempainilloista ja lasten kertomusten kautta. (kyselyyn vastannut vanhempi)

Kasvatusohjaaja pitää tunteja lapseni luokalle. Kasvatusohjaaja toimii osittain kuraattorin tehtäväkentällä ja ”opettajan oikeana kätenä”. (kyselyyn vastannut vanhempi)

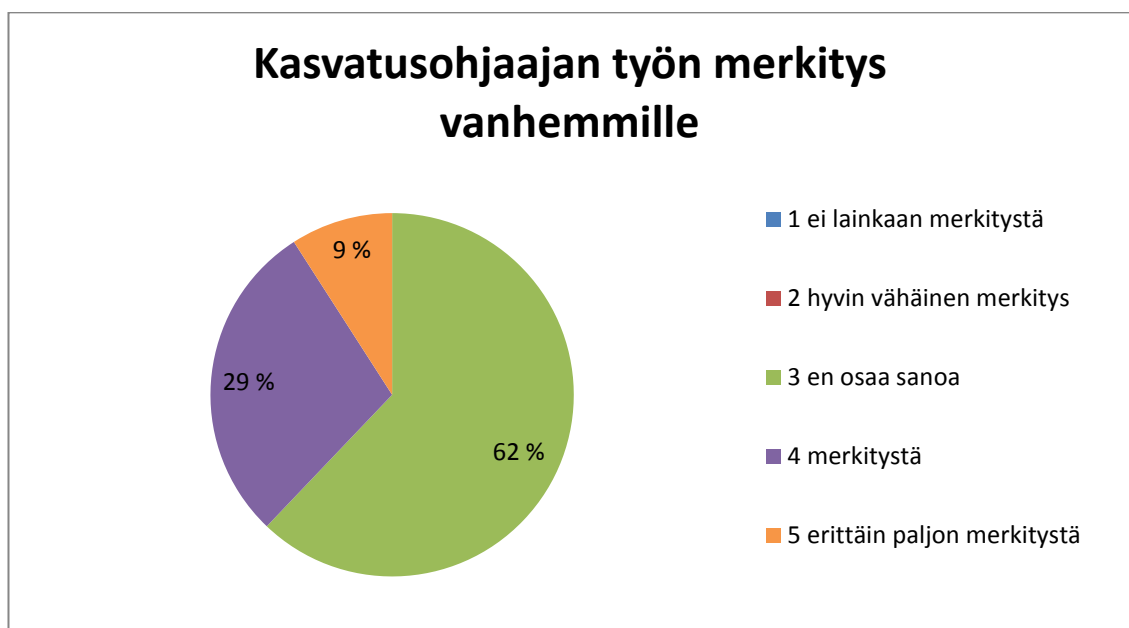
Olen lukenut lehdestä, että Suoraman koululla on kasvatusohjaaja. Tarkemmin en ole työnkuvaan tutustunut. (kyselyyn vastannut vanhempi)

Vaikka en tiedä hänen työstään olen iloinen siitä että hän on koululla, varmasti tarpeen ja hyväksi lapsille. (kyselyyn vastannut vanhempi)

Selvitin kyselyssä myös, miten merkittäväksi vanhemmat kokivat kasvatusohjaajan työn. Kysyin erikseen työn merkityksellisyyttä lapsille (kuvio 2) sekä vanhemmille (kuvio 3). Molemmissa kohdissa vanhemmat arvioivat työn merkityksellisyyttä asteikolla 1-5 (1=ei lainkaan merkitystä, 2=hyvin vähäinen merkitys, 3=en osaa sanoa, 4=merkitystä, 5=erittäin paljon merkitystä). Vanhempien heikko tuntemus kasvatusohjaajan työtä kohtaan heijastui selvästi vastauksissa. Vanhemmista 47 % ei osannut sanoa, onko kasvatusohjaajan työllä merkitystä lapsille. 38 % vanhemmista arvioi työn olevan merkityksellistä ja 15 % erittäin paljon merkitystä lapsille. Kasvatusohjaajan työn merkitystä heille itselleen vanhemmat arvioivat vieläkin varovaisemmin. Vanhemmista jopa 62 % ei osannut sanoa, onko työllä merkitystä hänelle. 29 % koki työn olevan merkityksellistä ja 9 % erittäin paljon merkitystä. Luulen vanhempien arvioineen kasvatusohjaajan työn merkitystä lapsille herkemmin, koska lapset olivat kasvatusohjaajasta monessa perheessä puhuneet, mutta koska muuten työnkuva ei ollut tiedossa, ei sen merkitystä omalle kohdalle osattu arvioida.

KUVIO 2. Kasvatusohjaajan työn merkitys lapsille

KUVIO 3. Kasvatusohjaajan työn merkitys vanhemmille

Vanhemmat toivoivat lähes kaikissa vastauksissa lisää tietoa kasvatusohjaajan työstä. Monet olivat kuulleet työstä vanhempainillassa ja siitä, että sellainen alkaa, mutta eivät olleet sen jälkeen kuulleet työstä mitään. Yhdessä vastauksessa nostettiin myös esiin, etteivät kasvatusohjaajan tiedot löydy internet-sivuilta, eikä häntä luokitella osaksi oppilashuoltoa vaikka ilmeisesti tähän kuuluukin. Vastauksissa painotettiin silti sitä, että työ on tärkeää, kasvatusohjaajan osaamista tarvitaan ja sen toivottiin säilyvän. Vanhemmat painottivat kasvatusohjaajan työn merkitystä lasten ryhmäytymisessä ja kiusaamisen

ennaltaehkäisyssä. Tietoa haluttiin lisää, jotta kasvatusohjaaja osaisi hyödyntää paremmin. Eräässä vastauksessa toivottiin kasvatusohjaajan kautta yleisesti tietoa koulun ilmapiiristä ja mahdollisista sen hetken ongelmista, jotta myös kotona osattaisiin näihin vaikuttaa. Wilmaa pidettiin hyvänä kanavanaviestiä kasvatusohjaajan työstä. Kasvatusohjaajaa kuvattiin matalan kynnyksen aikuisena sekä oppilaille että vanhemmille.

Ryhmäyttämiset luokissa erityisesti uuden ryhmän aloittaessa ovat tärkeitä. Yksilötyö oppilaiden kanssa on myös tärkeää. (kyselyyn vastannut vanhempi)

Olisi kiva tietää tarkemmin kasvatusohjaajan oppituntien sisällöstä -- olisi kiva saada häneltä palautetta luokan ilmapiiristä, kaverisuhteista ym. -- Toivoisin hänen opettavan kaveritaitoja -- eettisten ja sosiaalisten taitojen opettaminen on mielestäni myös tärkeää. (kyselyyn vastannut vanhempi)

Tällaista työtä ja toimenkuvaa opettajan ja kouluavustajan ”välimaastoon” tarvitaan -- nykyongelmat ovat sellaisia, että niihin on hyvä puuttua heti ja pyrittävä vaikuttamaan koko oppilaan sosiaaliseen kasvuympäristöön. Tähän kasvatusohjaajalla on mahdollisuus. (kyselyyn vastannut vanhempi)

Kasvatusohjaajan kannattaa kertoa aina välillä työstään ja työntuloksista. Kynnys yhteydenottoon kannattaa pitää matalana ja kasvatusohjaajan kannattaa aktiivisesti mainostaa itseään (kyselyyn vastannut vanhempi)

Olisiko mahdollista saada esim. Wilman kautta tieto siitä miten hänellä on alkanut koululla sujua? Viimeisin tietoni vanhempainillasta -- jolloin työnkuva vielä hieman hakusessa. (kyselyyn vastannut vanhempi)

Vanhemmilla oli selvästi kiinnostusta kasvatusohjaajan työtä kohtaan ja työmuodon toivottiin säilyvän, vaikka vanhempien oma tietämys työstä oli hyvin suppeaa. Mielestäni tässä näkyy se, että vanhemmat ovat kokeneet myös itse, etteivät koulun resurssit yksinään riitä vastaamaan kaikkiin haasteisiin koulumaailmassa vaan lisää sosiaalialan osaamista tarvitaan kouluihin. Toisaalta myös lasten puheet kasvatusohjaajasta ovat olleet pääosin positiivisia, mikä mielestäni myös näkyi vastauksissa ja lisäsi varmasti vanhempien omaa kiinnostusta saada lisätietoa.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Luvussa seitsemän käyn vielä oman pohdinnan kautta läpi saamiani tuloksia. Nostan esiin tarkemmin tekemiäni havaintoja ja pohdintoja, joita saadut tulokset herättivät itsessäni. Pohdin lopuksi opinnäyteyöni luotettavuutta sekä eettisyyttä ja sen toteutumista.

6.1 Omapohdinta saaduista tuloksista

Kyselyn perusteella voin todeta, että kasvatuskumppanuus toteutuu vanhempien näkökulmasta pääosin hyvin, vaikka kehitettävääkin löytyy. Vanhemmat kokevat yhteistyön siinä mielin toimivaksi, että he voivat olla kouluun aina yhteydessä, kun siltä tuntuu. Suurin osa vanhemmista jopa kokee, että hänen mielipiteellään koulun puolella on merkitystä ja sitä kuunnellaan. Kuten teoriaosuudessa kerroin toimiva kasvatuskumppanuus alkaa kuulemisella. Aito molemminpuolinen kuuleminen ja toisen arvostaminen luovat pohjaa kasvatuskumppanuudelle. Vain muutama vanhempi kokee, ettei tule kuulluksi, eikä hänen mielipiteellään ole koulun puolella arvoa. Tietysti tämä muutamakin prosentti on tärkeää ottaa huomioon ja pyrkiä löytämään niitä ratkaisuja, joilla vuorovaikutusta ja kuulemistä saadaan yhä aidommaksi. Kasvatuskumppanuus ei voi toimia ilman että vanhempi kokee arvostusta.

Vanhemmista tuntuu, että koulu reagoi asioihin silloin kun he ovat sinne yhteydessä. Tämä mielestäni on merkki siitä, että edelleen koulun ja kodin yhteistyö ja vuoropuhelu jää suurilta osin kodin harteille tai ainakin vanhemmat kokevat sen niin. Tämä nousi esiin myös teoriassa. Tutkimustenkin mukaan vanhempien kokemus on se, että heidän tulee olla aktiivinen osapuoli ja olla yhteydessä kouluun itse, jos haluavat reagointia asioihin. Koulun tulisi olla herkemmin yhteydessä vanhempiin ja sen tulee olla ensimmäinen paikka, josta tieto vanhemmille tulee, liittyen lapsen koulun käyntiin.

Yhteydenpidossa nousi esiin myös sähköiset Wilma-viestit. Vanhempien mielestä sähköinen järjestelmä helpotti yhteydenpitoa monissa asioissa, läksyt sai selville ja pystyi nopeasti ilmoittamaan, jos lapsi esimerkiksi sairastuu eikä pääse kouluun. Wilma ei silti saanut osakseen pelkkää kiitosta. Vanhemmat kritisoivat opettajien tapaa laittaa Wil-

maan ainoastaan viestejä silloin kun lapsi käyttäytyy huonosti tai asiat ei mene niin kuin niiden pitäisi. Vanhemmat toivoivat viestittelyn olevan välillä myös positiivista, jolloin vanhempien olisi helpompi suhtautua viesteihin. Tarkoittaen, että vanhemmat kokivat negatiivisen palautteen helposti sivuutettavaksi, jos joukossa ei koskaan ollut muuta. Keskustelu koettiin hankalaksi, jos palaute lapsesta oli aina negatiivista, tällöin ryhdyttiin helposti puolustuskannalle.

Vanhemmat toivoivat myös enemmän keskustelua yleisesti kouluun liittyvissä asioissa. Vanhemmat haluavat olla osa koulun arkea, ja antaa tukea siellä esiintyvissä haasteissa. Myös vanhemmat pitää ottaa mukaan aktiivisesti koulun sosiaalisten taitojen ja eettisten asioiden opettamiseen. Jos luokassa esiintyy paljon kiusaamista tai muuta syrjintää, olisi hyvä, että vanhemmilla olisi tietoa asiasta, niin, että jokaisen kotona voitaisiin myös työskennellä asian eteen. Vaikka asia ei suoraan koskettaisikaan omaa lasta, olisi hyvä, että asioista voitaisiin lapsen kanssa kotona keskustella. Tämä on osallisuutta. Näin vanhemmat saavat kokemuksen siitä, että heidän panoksellaan on merkitystä. Teoria osuudessa kuvattiin myös, mikä merkitys on, että vanhemmilla ja koululla on yhteinen tavoite, jonka eteen töitä tehdään. Tämä tukee myös lasta. Kiusaamistilanteet olivat yksi asia, johon vanhemmat toivoivat monessa vastauksessa parempaa puuttumista ja lisää ennaltaehkäisyä. Kun koti otettaisiin aktiivisesti mukaan opettamaan lapselle samoja sosiaalisia taitoja ja eettisiä pohdintoja kuin koulussa, olisi tämä yksi askel ennaltaehkäisyyn. Tämä olisi yksi askel teoriassa mainitsemaani toimintaosallisuuteen. Oppilashuollolla on koulussa iso rooli tällaisen toteuttamisessa. Totta on, että päävastuu kasvatuksesta on kodilla, mutta koulun rooli sen tukemisessa voi olla arvaamattoman suuri.

Yhteistyömuotoihin, kuten vanhempainiltoihin, voisi koulu pyrkiä kehittämään uusia vaihtoehtoja. Vastauksissa kritisoitiin niiden lyhyttä sekä sitä, ettei aitoa keskustelua ehdi syntyä. Vanhempainilloista voisi pyrkiä muodostamaan enemmän keskustelevan illan, jossa tavattaisiinkin vain oman luokan vanhempien kanssa ja keskusteltaisiin vanhempien kanssa yhdessä asioista, jotka luokassa tai koulussa ovat ajankohtaisia. Vanhemmat voisivat tuoda esiin myös omia näkökulmia. Ongelmana oli myös se, että vanhempia tuntui olevanvaikea motivoida vanhempainiltoihin, tästäkin syystä niiden nykyistä mallia tulisi mielestäni kehittää enemmän vanhempien toiveiden mukaiseksi.

Vanhemmista viidesosa koki, etteivät he pääse vaikuttamaan kouluun liittyviin asioihin. Osallisuudessa on siis selkeästi kehitettävää jatkossa. Vanhempien mielipiteen kysyminen koulun muutoksiin liittyen voisi olla paikallaan, jolloin vanhemmat saisivat olla osallisina lapsensa koulussa. Tällöin myös kokemus siitä, että he tulevat kuulluksi ja heidän mielipidettä arvostetaan, kasvaisi varmasti. Tästä päästään taas siihen että osallisuutta on, kuten teorioissa mainittiin, on monenlaista. Toimintaosallisuus tulee näkyviin, kun vanhemmat pääsevät olemaan osa toimintaa. Tarvitaan silti myös mahdollisuus tieto-osallisuuteen, jotta vanhemmilla on tunne siitä että heitä kuullaan ja heille tiedotetaan, tämä on yksi keino lisätä vanhempien tunnetta siitä, että he pääsevät vaikuttamaan koulun asioihin. Vanhemmille tulee tarjota myös mahdollisuus teoriassa mainittuihin suunnitteluosallisuuteen ja päätösosallisuuteen. Näin saadaan kokonaisvaltaisesti mahdollistettua vanhempien mahdollisuus päästä vaikuttamaan koulun arkeen.

Kasvatusohjaajan ryhmiin oltiin pääosin tyytyväisiä. Ryhmiin toivottiin säännöllisyyttä, jotta niihin olisi parempi mahdollisuus osallistua. Ryhmät olivat selvästi vastaus monien vanhemmilta tulleisiin huoliin koulun ja kodin yhteistyössä. Ryhmät koettiin yhteisöllisyyttä tukevinä ja lisäävinä sekä tärkeinä osina kasvatuskumppanuutta. Kasvatusohjaajan työ ylipäänsä nähtiin hyvin positiivisena ja tärkeänä työmuotona. Ainoa huoli itselleni nousi, että niin harva kuitenkaan tiesi tai tunsu kasvatusohjaajan työtä. Tämä asettaa vanhemmat eriarvoiseen asemaan, jossa palvelut eivät ole tasapuolisesti kaikkien käytettävissä. Tietoisuutta koulun tarjoamista tukipalveluista, etenkin uusista työmuodoista tulisi muistaa tiedottaa vanhemmille riittävän usein. Koulun internet-sivuilta ei löytynyt kasvatusohjaajan työnkuvausta, eikä häntä oltu päivitetty kuuluvaksi oppilashuoltoryhmään. Ainoastaan nimi ja puhelinnumero olivat vanhempien saatavilla. Monille vanhemmille, joilta kritiikkiä yhteistyötä kohtaan tuli, voisi olla apua juurikin kasvatusohjaajan kautta saamasta avusta ja tuesta, jos sitä vain osattaisiin hakea ja pyytää. Tietoisuuden lisääminen työnkuvasta ja kasvatusohjaajan olemassa olostä tulisi siis ehdottomasti lisätä. Jokainen vanhempi, joka tiesi kasvatusohjaajan työstä, kuvasi työn olevan erityisen tärkeässä roolissa niin vanhemmille kuin lapsillekin.

Vanhemmat tulee saada osallisemmiksi koulun arkeen. Sen toteuttamisen apuna voi hyödyntää vanhempainyhdistystä ja esimerkiksi sen kautta tuoda vanhempien mielipiteitä enemmän esiin. Koulun erinäiset palvelut tulisi saattaa kaikkien vanhempien tietoisuuteen, jotta eriarvoisuudelta voidaan välttyä. Koulun ilmapiiri on saatu pidettyä avoimena ja vanhemmat kokevat, että sinne on helppo olla yhteydessä. Tämän ilmapiirin

säilymistä tulee muistaa vaalia myös jatkossa. Kasvatusohjaaja on koulun arjessa selvästi tarpeellinen aikuinen ja olisikin hyvä, että hänen työkuvansa saataisiin selkeäksi ja rajatuksi, jolloin myös kasvatusohjaajan työ tulisi lähemmäksi. Tällöin olisi mahdollista panostaa täydellisesti niihin työtehtäviin, jotka selkeästi olisi ositettu kasvatusohjaajalle. Vanhempien näkökulmasta kasvatusohjaaja oli erityisen tärkeä riitatilanteiden selvittämisessä ja sosiaalisten taitojen opettamisessa. Vanhemmat kokivat hänet matalan kynnyksen aikuiseksi. Tällaisia työmuotoja tulee ehdottomasti vaalia koulussa.

6.2 Opinnäytetyön luotettavuus ja eettisyys

Toteutin työssäni eettisyyttä huolehtien sen, että kyselyyn vastanneiden vanhempien henkilöllisyys pysyi salassa. Huolehdin henkilötietojen salassapidon jo kyselyiden tekovaiheessa. Pidin kyselyn nimettömänä ja ainoa kysymys, joka profiloi vastaajaa, oli tämän suhde lapseen, eli oliko vastaaja isä, äiti vai muu huoltaja. Huolehdin, että kyselylomakkeet palautuivat minulle suljetuissa kirjekuorissa, ettei kukaan muu päässyt lukemaan vastauksia. Tulosten esittämisessä opinnäytetyössä huolehdin, ettei ketään voida vastauksista tunnistaa. Kyselyyn vastaaminen oli vanhemmalle vapaaehtoista, eikä ketään pakotettu vastaamaan. Olin hankkinut työlleni tutkimusluvan ja ilmoitin kyselylomakkeiden mukana selvästi kuka olen ja miksi tarvitsen vanhempien vastauksia ja minin niitä käytän. Koko opinnäytetyöprosessin ajan olen pyrkinyt tarkastelemaan saamiani tuloksia niin, etten ole tehnyt omia johtopäätöksiä ja näin vääristänyt saamia vastauksia. Pohdittavaksi jää kuinka tuloksen luotettavuuteen vaikuttaa se, että noin puolet vanhemmista ei vastannut kyselyyn lainkaan. Mielenkiintoista olisi tietää mistä syystä nämä vanhemmat jättivät vastaamatta ja kuinka se olisi vaikuttanut lopputulokseen. Yleistettävissä saamani tulokset eivät ole, koska kysely kohdistui juuri Suoraman alakouluun. Ei voida siis todeta, että kaikissa Suomen alakouluissa kasvatuskumppanuus toteutuu samalla tavalla. Kasvatusohjaajan työkin on muodoltaan sellaista, ettei sitä löydy juuri muualta. Vastaavia kokeiluja kyllä on ja tällaisia työnkuvia on alettu luoda eripuolille Suomea, mutta työnkuvat eivät välttämättä ole yhtenäisiä. Kasvatusohjaajan työhön liittyviä tuloksiakaan ei siis suoraan voida yleistää muihin kouluihin. Sen avulla voidaan silti mielestäni arvioida, millainen vaikutus sosiaalialan osaamisella kouluihin voi olla.

Mielestäni saamiani tuloksia voidaan pitää luetettavina, koska olen tarkastellut niitä monesta eri näkökulmasta ja käyttänyt tekemieni pohdintojen taustalla kirjallisuutta. Tuloksien avulla voidaan tarkastella luotettavasti Suoraman alakoulun kasvatuskumppanuutta ja kasvatusohjaajan työnkuvaa. Voidaan myös todeta, että olen merkinnyt kaikki opinnäytetyössäni käyttämäni lähteet ylös selkeästi. En ole tietoisesti kopioinut kenenkään tekstiä ilman, että olisin siitä ilmoittanut.

Itse opinnäytetyöprosessi on ollut lyhyt, noin puolenvuoden pituinen, mutta koen sen olleen riittävän pitkä siihen, että olen voinut kasvaa opinnäytetyöni mukana ja tarkastella asioita riittävän pitkään. Kirjoittamisen olisin voinut aloittaa jo aikaisemmassa vaiheessa, jotta tekstiä ja sen muotoa olisi ehtinyt muokata ja tarkentaa useampaan kertaan, mutta koen että tekemäni pohjatyö, teorian keruu ja luku, saatujen tulosten analysointi ja taulukointi, ja siihen käytetty aika näkyi siinä, että kirjoittaminen ei vienyt kovin kauaa aikaa. En silti usko, että tämä vaikutti työn luettavuuteen. Enemmän huono aikataulutus vaikutti siihen, että työn tekeminen osoittautui raskaammaksi ja aikaa vievemmäksi kuin olin kuvitellut. Kokonaisuutena opinnäytetyön tekeminen oli silti mukavaa ja opettavaista. Parin kanssa tehtynä työn tulokset olisivat voineet saada vielä uusia ulottuvuuksia kun niitä olisi ollut mahdollisuus pohtia jonkun toisen kanssa. Olen silti tyytyväinen saamiini tuloksiin ja pohdintoihin.

Jälkeenpäin ajatellen kyselyn toteuttamista olisi voinut suunnitella tarkemmin ja olisin tehnyt sen ehkä hieman erilailla kuin mitä nyt tein. Luultavasti olisin valinnut toteutustavaksi ennemmin haastattelut kuin kyselylomakkeen. Jos olisin kuitenkin tehnyt kyselylomakkeella, olisin jälkeenpäin ajateltuna tarkentanut kysymyksiä ja tehnyt niistä vielä hieman selkeämpiä. Tuloksien analyysiin olisin jättänyt vielä enemmän aikaa, jotta siitä olisi saanut ehkä vieläkin syvempää. Koen silti että, saadut tulokset ovat kelvollisia ja niistä voi olla hyötyä, kun kehitetään koulun ja kodin välistä kasvatuskumppanuutta.

7 LOPPUSANAT

Kaiken kaikkiaan koen opinnäytetyöni onnistuneen vaikka olisinkin toivonut saavani vielä tarkempia tuloksia. Koska kyselylomakkeet piti kuitenkin saada matkaan, enkä vielä siinä vaiheessa tiennyt mitä kaikkea olisi pitänyt kysyä, oli tyydyttävä saatuihin tuloksiin. Mielestäni oli tärkeää, että vaikka opinnäytetyössäni pääosassa olikin vanhempien näkökulma, myös kasvatusohjaajan työ sai näkyvyyttä. Kyselystä saamieni tulosten perusteella voin todeta että koulun ja kodin yhteistyölle on tarvetta eikä kasvatuskumppanuutta saa jättää yksin opettajien harteille. Sosiaalialan osaamista kaivataan vastaamaan nykyajan koulun haasteisiin. Tämä on mielestäni osoitus sille, että sosiaalialan osaamista tarvitaan kouluissa huomattavaa enemmän. Korkeakoulutason osaamista ei ole vielä osattu täysin hyödyntää koulumaailmassa, mutta kasvatusohjaajan työ on mielestäni hieno osoitus siitä, kuinka käytännön osaaminen sosiaalialalta on osattu hyödyntää parhaalla mahdollisella tavalla

Vaikka en opinnäytetyöstäni saanut niin laajaa ja syväluotaavaa kuin olisin toivonut, voin silti todeta, sen toimineen siinä missä olin toivonut, vanhempien mielipiteen ja äänen esiin tuojana. Kasvatuskumppanuuden merkitystä ei tule vähätellä. Päinvastoin siihen tulee entistä tehokkaammin kiinnittää huomiota tässä muuttavassa ajassa, jossa koulumaailma kamppailee suurten muutosten edessä. Vanhempien kanssa tulee säilyttää avoin ja kunnioittava vuorovaikutus, jonka pohjalta on hyvä rakentaa lapsille parasta mahdollista kouluyhteisöä.

LÄHTEET

Alasuutari, M. 2003. Kuka lasta kasvattaa? Vanhemmuuden ja yhteiskunnallisen kasvatuksen suhde vanhempien puheessa. Helsinki: Gaudeamus Kirja.

Hood, M. 2012. Partnerships — Working together in early childhood settings. Deakin West: Early Childhood Australia.

Huhtanen, K. 2007. Kun huoli herää. Varhainen puuttuminen koulussa. Jyväskylä: PS-kustannus.

Hämäläinen, J. & Kurki, L. 1997. Sosiaalipedagogiikka. Porvoo: WSOY.

Kangasala. 2014. Suoraman koulu. Luettu 5.2.2014.
http://www.kangasala.fi/lapset_ja_nuoret/koulut/luokat_1-6/suorama/

Kangasalan kunnan opetussuunnitelma. 2011. Oppimisen ja koulun käynnin tukimuodot. Oppilashuolto ja turvallisuuden edistäminen. Päivitetty 22.11.2011. Luettu 20.4.2014. <http://opspro.peda.net/abcit/viewer.php3?DB=kangasala>

Kansalaisyhteiskunta.fi. 2014. Kansalaisfoorumi. Osallistuminen ja vaikuttaminen. Sosiokulttuurinen innostaminen. Luettu 1.4.2014.
http://www.kansalaisyhteiskunta.fi/tietopalvelu/osallistuminen_ja_vaikuttaminen/sosiokulttuurinen_innostaaminen

Kansanterveyslaki 28.1.1972/66

KiVa Anti-Bullying Program. 2012. KiVa Koulu. Luettu 5.2.2014.
<http://www.kivakoulu.fi/>

Kohonen & Tiala. 2002. Kuntalaiset ja hyvä osallisuus. Lupaavia käytäntöjä kuntalaisten osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksien edistämiseksi. Helsinki: Sisäasianministeriö. Suomen kuntaliitto.

Kurki, L. 2002. Persoona ja yhteisö. Personalistinen sosiaalipedagogiikka. Jyväskylä: Paino Kopijyvä Oy.

Lahti, M. kasvatusohjaaja. 2014. Kysymyksiä kasvatusohjaajan työstä. Sähköpostiviesti. minna.lahti@kangasala.fi. Luettu 28.2.2014.

Lahtinen, N. 2012. Oppilaan oikeudet ja vanhempien vastuu. 3.painos. Jyväskylä: PS-kustannus.

Lastensuojelulaki 13.4.2007/417

Mansikkapuisto Oy. 2014. Henkilöstö. Luettu 20.2.2014.
http://www.mansikkapuisto.fi/portal/fi/henkilosto/anne_kuuras__kasvatusohjaaja/

Opetushallitus. 2012. Oppilas- ja opiskelijahuollon opas. Yhteisöllinen oppilashuolto. Päivitetty 12.12.2012. Luettu 2.4.2014.
http://www.oph.fi/terveyden_hyvinvoinnin_ja_turvallisuuden_edistaminen/yhteisollisuus_ja_osallisuus

Perusopetuslaki 21.8.1998/628.

Pesonen, A. 2006. Kouluyhteisön hyvinvointiin liittyviä kysymyksiä. Yhteistyötä lasten, nuorten ja perheiden parissa. Teoksessa Helminen, J. (toim.) Elämä koettelee, tuki kannattelee. Sosiaali- ja terveysalan työ monimuotoisissa perhesuhteissa. Jyväskylä: PS-kustannus.

Puusniekka, A. & Saaranen-Kauppinen, A. 2006. KvaliMOTV – menetelmäopetuksen tietovaranto [verkkojulkaisu]. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Luettu 1.4.2014. <http://www.fsd.uta.fi/metelmaopetus/kvali/>

Sosiaali- ja terveysministeriö. Hyvinvoinnin edistäminen. Osallisuuden edistäminen. Päivitetty 9.8.2012. Luettu 1.4.2014.
http://www.stm.fi/hyvinvointi/osallisuuden_edistaminen

Suomen Vanhempainliitto. 2014a. Koti ja koulu. Luettu 3.3.2014.
http://www.vanhempainliitto.fi/koti_ja_koulu

Suomen Vanhempainliitto. 2014b. Vanhempaintoiminta. Luettu 3.3.2014.
<http://www.vanhempainliitto.fi/vanhempaintoiminta>

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. 2012. Sosiaaliportti. Lastensuojelun käsikirja. Oppilashuolto ja koulun sosiaalityö ehkäisevänä lastensuojeluna. Päivitetty 5.11.2012. Tulostettu 5.4.2014. http://www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/lastensuojelunkasikirja/tyoprosessi/ehkaiseva_lastensuojelu/toimintamuotoja/oppilas_huolto_ja_koulun_sosiaalityo/

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. 2014a. Kasvu kumppanit. Lasten hyvinvointia vahvistamassa. Mitä osallisuus on? Luettu 24.2.2014.
<http://www.thl.fi/fi-FI/web/kasvunkumppanit-fi/tyon/periaatteet/osallisuus>

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. 2014b. Sosiaaliportti. Lastensuojelun käsikirja. Lasten osallisuus. Päivitetty 16.1.2014. Luettu 10.3.2014.
<http://www.thl.fi/fi-FI/web/kasvunkumppanit-fi/tyon/periaatteet/osallisuus>

Wallin, A. 2011. Sosiaalityö koulussa. Avaimia Hyvinvointiin. Helsinki: Tietosanoma Oy.

LIITTEET

Liite 1. Saatekirje ryhmään osallistuvat vanhemmat

1(2)

Laatija
Emmi Sylander

Saatekirje

21.01.2014

Vastaanottaja
Suoraman ala-asteen oppilaiden huoltajat

Kutsu tutkimukseen koulun ja kodin välisestä kasvatuskumppanuudesta Kangasalan Suoraman ala-asteella.

Arvoisa Suoraman ala-asteen oppilaan huoltaja!

Olen kolmannen vuoden sosionomi opiskelija Tampereen ammattikorkeakoulusta. Teen opinnäytetyötäni Suoraman koulun ala-asteelle. Opinnäytetyöni tarkoituksena on selvittää kuinka koulun ja kodin välinen kasvatuskumppanuus toteutuu. Lähestyn Teitä tällä kyselylomakkeella ja toivon, että käyttäisitte muutaman minuutin ajastanne lomakkeen täyttämiseen. Vastauksenne on tärkeä tutkimuksen ja opinnäytetyön onnistumisen kannalta.

Tutkimuksen avulla Suoraman koulu saa arvokasta tietoa huoltajien näkökulmasta ja pystyy huomiomaan nämä näkökulmat kehittäessään toimintaansa. Saadut vastaukset auttavat myös kasvatusohjaajaa työnkuvansa kehittämisessä. Vastaukset käsitellään nimettöminä ja ehdottoman luottamuksellisesti.

Kyselylomakkeen täyttäminen ja palauttaminen

Voitte täyttää lomakkeen joko koululla tai kotona. Jos täytätte kyselylomakkeen koululla ryhmän aikana, voitte palauttaa sen kasvatusohjaajalle (Minna Lahti) heti täytettyänne suljetussa kirjekuoressa (mukana tyhjä palautuskirjekuori). Jos

2(2)

haluatte täyttää lomakkeen vasta kotona, on sekin mahdollista. Tällöin voitte palauttaa kyselylomakkeen suljetussa palautuskuoressa lapsenne mukana kouluun, joka voi tuoda sen omalle opettajalleen. Kyselylomakkeet tulisi olla palautettu täytettynä viimeistään xx.xx.2014 mennessä.

Kiitokset arvokkaista tiedoista ja tärkeistä mielipiteistänne!

Ystävällisin terveisin,
Emmi Sylander

Liite 2. Saatekirje ei ryhmään osallistuvat vanhemmat

1(2)

Laatija
Emmi Sylander

Saatekirje

xx.xx.2014

Vastaanottaja
Suoraman ala-asteen oppilaiden huoltajat

Kutsu tutkimukseen koulun ja kodin välisestä kasvatuskumppanuudesta Kangasalan Suoraman ala-asteella.

Arvoisa Suoraman ala-asteen oppilaan huoltaja!

Olen kolmannen vuoden sosionomi opiskelija Tampereen ammattikorkeakoulusta. Teen opinnäytetyötäni Suoraman koulun ala-asteelle. Opinnäytetyöni tarkoituksena on selvittää kuinka koulun ja kodin välinen kasvatuskumppanuus toteutuu. Lähestyn Teitä tällä kyselylomakkeella ja toivon, että käyttäisitte muutaman minuutin ajastanne lomakkeen täyttämiseen. Vastauksenne on tärkeä tutkimuksen ja opinnäytetyön onnistumisen kannalta.

Tutkimuksen avulla Suoraman koulu saa arvokasta tietoa huoltajien näkökulmasta ja pystyy huomiomaan nämä näkökulmat kehittäessään toimintaansa. Saadut vastaukset auttavat myös kasvatusohjaajaa työnkuvansa kehittämisessä. Vastaukset käsitellään nimettöminä ja ehdottoman luottamuksellisesti.

Kyselylomakkeen täyttäminen ja palauttaminen

Voitte täyttää lomakkeen rauhassa kotona. Palautus onnistuu mukana tullessa palautuskuoressa. Laittakaa täytetty lomake kuoreen ja sulkekaa se. Lapsenne voi tuoda kirjekuoren kouluun ja palauttaa sen omalle opettajalleen. Kyselylomakkeet tulisi olla palautettu täytettynä viimeistään xx.xx.2014 mennessä.

2(2)

Kiitokset arvokkaista tiedoista ja tärkeistä mielipiteistänne!

Ystävällisin terveisin,
Emmi Sylander

Liite 3. Kyselylomake ryhmävanhemmat

1 (3)

KYSELYLOMAKE SUORAMAN ALA-ASTEEN VANHEMMILLA

VASTAAJA: isä ☐ äiti ☐ muu huoltaja ☐

Mitä luokkaa lapsenne käy? _____

Millaista koulun ja kodin välinen yhteistyö on asteikolla 1-5, ympyröi valinta
 (1=ei toimi lainkaan 2=toimii jonkin verran 3=ei toimi erityisen hyvin, mutta ei erityisen huonostikaan 4=toimii hyvin 5=toimii erityisen hyvin)

1   2   3   4   5

Saatko koululta riittävästi tietoa koskien lapsesi koulun käyntiä?   kyllä ☐   ei ☐

Koetko että pääset vaikuttamaan kouluun toimintaan riittävästi?   kyllä ☐   ei ☐

Onko sinun helppo ottaa yhteyttä koulun henkilökuntaan lapseesi liittyvissä asioissa?

kyllä ☐   ei ☐

Koetko saavasi äänesi kuuluviin lapsesi asioissa?   kyllä ☐   ei ☐

Koetko että sinun mielipidettäsi arvostetaan koulun puolella?   kyllä ☐   ei ☐

Onko tilanteita, jossa koulu puuttuu liikaa kodin asioihin? kyllä ☐   ei ☐,

jos vastasit kyllä, missä tilanteissa? _____

_____

_____

_____

_____

2 (3)

Onko tilanteista, joissa toivoisit koulun puuttuvan/reagoivan asioihin enemmän?

kyllä ☐ ei ☐,

jos vastasit kyllä, minkälaisissa tilanteissa? _____

Millaista yhteistyötä koulun ja kodin välillä järjestetään? Miten kasvatuskumppanuus ilmenee?

Onko sinulla esimerkkiä tilanteesta jossa mielestäsi koulun ja kodin välinen yhteistyö on toiminut mielestäsi hyvin ja/tai huonosti? _____

---

3 (3)

Lapsenne koulussa työskentelee kasvatusohjaaja, joka järjestää erilaisia ryhmiä vanhemmille,

Oletko aiemmin (ei lasketa ryhmää, jolla nyt olette) osallistunut kasvatusohjaajan järjestä-

miin ryhmiin? kyllä ☐, mille _____

ei ☐

Osallistuttko nyt lapsi-vanhempiryhmään ☐ ja/vai vanhempienryhmään ☐?

Oletko kokenut ryhmätoiminnan merkitykselliseksi? kyllä ☐ ei ☐

Kuvaile omin sanoin ryhmän toimintaa ja sen merkitystä _____

Mitä muuta toivoisit ryhmältä/kehitysideoita _____

Onko kasvatusohjaajan työ Teille muulla tavoin tuttua? kyllä ☐ ei ☐,

jos vastasit kyllä, millä tavoin? _____

Paljon kiitoksia ajastanne, jonka käytitte kyselyyn vastaamiseen! Hyvää kevään odotusta!

Liite 4. Kyselylomake ei ryhmiin osallistuvat vanhemmat

1 (3)

KYSELYLOMAKE SUORAMAN ALA-ASTEEN VANHEMMILLA

VASTAAJA: isä ☐ äiti ☐ muu huoltaja ☐

Mitä luokkaa lapsenne käy? _____

Millaista koulun ja kodin välinen yhteistyö on asteikolla 1-5, ympyröi valinta
(1=ei toimi lainkaan, 2=toimii jonkin verran, 3= en osaa sanoa, 4=toimii hyvin, 5=toimii erityisen hyvin)

1   2   3   4   5

Saatko koululta riittävästi tietoa koskien lapsesi koulun käyntiä?   kyllä ☐   ei ☐

Koetko että pääset vaikuttamaan kouluun toimintaan riittävästi?   kyllä ☐   ei ☐

Onko sinun helppo ottaa yhteyttä koulun henkilökuntaan lapseesi liittyvissä asioissa?

kyllä ☐   ei ☐

Koetko saavasi äänesi kuuluviin lapsesi asioissa?   kyllä ☐   ei ☐

Koetko että sinun mielipidettäsi arvostetaan koulun puolella?   kyllä ☐   ei ☐

Onko tilanteita, jossa koulu puuttuu liikaa kodin asioihin? kyllä ☐   ei ☐,

jos vastasit kyllä, missä tilanteissa? _____

_____

_____

_____

_____

2 (3)

Onko tilanteista, joissa toivoisit koulun puuttuvan/reagoivan asioihin enemmän?

kyllä ☐ ei ☐,

jos vastasit kyllä, minkälaisissa tilanteissa? _____

Millaista yhteistyötä koulun ja kodin välillä järjestetään? Miten kasvatuskumppanuus ilmenee?

Onko sinulla esimerkkiä tilanteesta jossa mielestäsi koulun ja kodin välinen yhteistyö on toiminut mielestäsi hyvin ja/tai huonosti? _____

Onko kasvatusohjaaja sinulle tuttu? kyllä ☐ ei ☐,

jos vastasit kyllä, millaisista tilanteista/miten kuvaisit hänen työtään: _____

Arvio asteikolla 1-5, mikä on kasvatusohjaajan työn merkitys lapsille. Ympyröi valinta.
(1=ei lainkaan merkitystä, 2=hyvin vähäinen merkitys, 3=en osaa sanoa 4=merkitystä,
5=erittäin paljon merkitystä)

1 2 3 4 5

Arvio asteikolla 1-5, mikä on kasvatusohjaajan työn merkitys vanhemmille. Ympyröi valinta.
(1=ei lainkaan merkitystä, 2=hyvin vähäinen merkitys, 3=en osaa sanoa 4=merkitystä,
5=erittäin paljon merkitystä)

1 2 3 4 5

Muita toiveita, ideoita, palautetta koskien kasvatusohjaajan työtä _____

Paljon kiitoksia ajastanne, jonka käytitte kyselyyn vastaamiseen! Hyvää kevään odotusta!